

Spis treści

ZAŁĄCZNIK I — WARUNKI OGÓLNE	5
CZEŚĆ A — POSTANOWIENIA PRAWNE I ADMINISTRACYJNE.....	5
ARTYKUŁ II.1 - DEFINICJE.....	5
ARTYKUŁ II.2 – OBOWIĄZKI OGÓLNE BENEFICJENTA	6
ARTYKUŁ II.3 – KOMUNIKACJA MIĘDZY STRONAMI.....	7
II.3.1 Forma i środki komunikacji	7
II.3.2 Data wiadomości	7
ARTYKUŁ II.4 – ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA SZKODY	8
ARTYKUŁ II.5 – KONFLIKT INTERESÓW	8
ARTYKUŁ II.6 - POUFNOŚĆ	8
ARTYKUŁ II.7 – PRZETWARZANIE DANYCH OSOBOWYCH	8
II.7.1 Przetwarzanie danych osobowych przez Komisję	8
II.7.2 Przetwarzanie danych osobowych przez beneficjenta.....	9
ARTYKUŁ II.8 – EKSPONOWANIE INFORMACJI O FINANSOWANIU ZE ŚRODKÓW UNIJNYCH	10
II.8.1 Informacje dotyczące finansowania unijnego oraz wykorzystanie emblematu Unii Europejskiej	10
II.8.2 Zastrzeżenia wyłączające odpowiedzialność Komisji.....	10
ARTYKUŁ II.9 – ISTNIEJĄCE WCZEŚNIEJ PRAWA I WŁASNOŚĆ ORAZ WYKORZYSTANIE REZULTATÓW (W TYM PRAW WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ I PRZEMYSŁOWEJ).....	10
II.9.1 Prawo własności rezultatów przysługujące beneficjentowi.....	10
II.9.2 Istniejące wcześniej prawa.....	11
II.9.3 Prawo do korzystania z rezultatów oraz istniejących wcześniej praw przez Unię	11
ARTYKUŁ II.10 – UDZIELANIE ZAMÓWIEŃ NIEZBĘDNYCH DO REALIZACJI DZIAŁANIA	12

ARTYKUŁ II.11 – PODWYKONAWSTWO CZYNNOŚCI STANOWIĄCYCH CZĘŚĆ DZIAŁANIA	13
ARTYKUŁ II.12 – WSPARCIE FINANSOWE NA RZECZ OSÓB TRZECICH ..	13
ARTYKUŁ II.13 – ZMIANY UMOWY	14
ARTYKUŁ II.14 – PRZENIESIENIE ROSZCZEŃ O PŁATNOŚĆ NA OSOBY TRZECIE	14
ARTYKUŁ II.15 – SIŁA WYŻSZA	15
ARTYKUŁ II.16 – ZAWIESZENIE REALIZACJI DZIAŁANIA	15
II.16.1 Zawieszenie realizacji działania przez beneficjenta	15
II.16.2 Zawieszenie realizacji działania przez Komisję	15
II.16.3 Skutki zawieszenia	17
ARTYKUŁ II.17 – WYPOWIEDZENIE UMOWY	17
II.17.1 Wypowiedzenie umowy z inicjatywy beneficjenta	17
II.17.2 Wypowiedzenie umowy z inicjatywy Komisji	17
II.17.3 Skutki wypowiedzenia	19
ARTYKUŁ II.18 – PRAWO WŁAŚCIWE, ROZSTRZYGANIE SPORÓW ORAZ DECYZJE STANOWIĄCE TYTUŁ EGZEKUCYJNY	20
CZĘŚĆ B — POSTANOWIENIA FINANSOWE	22
ARTYKUŁ II.19 – KOSZTY KWALIFIKOWALNE	22
II.19.1 Warunki kwalifikowalności kosztów	22
II.19.2 Kwalifikowalne koszty bezpośrednie	22
II.19.3 Kwalifikowalne koszty pośrednie	24
II.19.4 Koszty niekwalifikowalne	24
ARTYKUŁ II.20 – MOŻLIWOŚĆ IDENTYFIKACJI I ZWERYFIKOWANIA ZADEKLAROWANYCH KWOT	24
II.20.1 Deklarowanie kosztów i wkładów	24

II.20.2 Ewidencja i inne dokumenty potwierdzające deklarowane koszty i wkłady	25
II.20.3 Warunki określające zgodność praktyki księgowania kosztów	26
ARTYKUŁ II.21 – KWALIFIKOWALNOŚĆ KOSZTÓW PODMIOTÓW STOWARZYSZONYCH Z BENEFICJENTEM	27
ARTYKUŁ II.22 – PRZESUNIĘCIA BUDŻETOWE	27
ARTYKUŁ II.23 – NIEWYPEŁNIANIE OBOWIĄZKÓW W ZAKRESIE SPRAWOZDAWCZOŚCI	28
ARTYKUŁ II.24 – ZAWIESZENIE PŁATNOŚCI I BIEGU TERMINU PŁATNOŚCI	28
II.24.1 Zawieszenie płatności	28
II.24.2 Zawieszenie biegu terminu płatności	29
ARTYKUŁ II.25 – OBLICZENIE OSTATECZNEJ KWOTY DOTACJI	30
II.25.1 Krok 1 — Zastosowanie stopy zwrotu w odniesieniu do kosztów kwalifikowalnych i dodanie finansowania niepowiązanego z kosztami, wkładów jednostkowych, wkładów w postaci stawki zryczałtowanej i wkładów w postaci płatności ryczałtowej	30
II.25.2 Krok 2 — Ograniczenie do <i>maksymalnej kwoty dotacji</i>	31
II.25.3 Krok 3 – Zmniejszenie z tytułu zasady braku zysku	32
II.25.4 Krok 4 – Zmniejszenie z powodu nieprawidłowej realizacji lub niewywiązania się z innych obowiązków	32
ARTYKUŁ II.26 – ODZYSKANIE ŚRODKÓW	33
II.26.1 Odzyskanie środków	33
II.26.2 Procedura odzyskania środków	33
II.26.3 Odsetki za zwłokę	34
II.26.4 Opłaty bankowe	34
ARTYKUŁ II.27 – KONTROLE, AUDYTY I OCENA	35
II.27.1 Kontrole techniczne i finansowe, audyty oraz oceny okresowe i końcowe	35

II.27.2 Obowiązek przechowywania dokumentów	35
II.27.3 Obowiązek przedstawienia informacji	35
II.27.4 Wizyty na miejscu	36
II.27.5 Postępowanie kontrykcyjne dotyczące audytu	36
II.27.6 Skutki ustaleń z audytu	36
II.27.7 Korekta systemowych lub powtarzających się błędów, nieprawidłowości, nadużyć finansowych lub naruszeń obowiązków	37
II.27.8 Prawa OLAF-u	39
II.27.9 Prawa Europejskiego Trybunału Obrachunkowego i Prokuratury Europejskiej	39

ZAŁĄCZNIK I — WARUNKI OGÓLNE

CZEŚĆ A — POSTANOWIENIA PRAWNE I ADMINISTRACYJNE

ARTYKUŁ II.1 - DEFINICJE

Do celów Umowy stosuje się następujące definicje:

„Działanie”: zestaw działań lub projekt na który przyznaje się dotację i który ma być realizowany przez beneficjenta zgodnie z opisem w załączniku I;

„Naruszenie obowiązków”: niewywiązanie się przez beneficjenta z jednego lub większej liczby zobowiązań umownych;

„Informacje lub dokumenty poufne”: wszelkie informacje lub dokumenty (w dowolnym formacie), które jedna ze stron otrzymała od drugiej strony lub do których którakolwiek ze stron miała dostęp w związku z realizacją Umowy, określone na piśmie przez którąkolwiek ze stron jako poufne. Nie obejmują one informacji, które są publicznie dostępne;

„Konflikt interesów”: sytuacja, w której bezstronne i obiektywne wykonywanie Umowy przez beneficjenta jest zagrożone z uwagi na względy rodzinne lub emocjonalne, sympatie polityczne lub przynależność państwową, interes gospodarczy, jakiegokolwiek inne bezpośrednie lub pośrednie interesy osobiste lub jakiegokolwiek inne interesy wspólne z Komisją lub dowolną inną osobą trzecią mające związek z przedmiotem Umowy;

„Koszty bezpośrednie”: konkretne koszty, które są bezpośrednio związane z realizacją działania i które tym samym mogą zostać bezpośrednio do niego przypisane. Nie mogą one obejmować żadnych kosztów pośrednich;

„Siła wyższa wszelkie nieprzewidywalne, wyjątkowe sytuacje lub zdarzenia pozostające poza kontrolą stron i uniemożliwiające którejkolwiek ze stron wypełnienie któregokolwiek ze swoich zobowiązań umownych, do których nie doszło w wyniku błędu ani zaniedbania z ich strony ani ze strony podwykonawców, podmiotów powiązanych ani osób trzecich otrzymujących wsparcie finansowe i których nie można było uniknąć pomimo zachowania należytej staranności. Za siłę wyższą nie uznaje się: sporów zbiorowych, strajków, trudności finansowych lub przypadków niewykonania usługi, usterek sprzętu, wad materiałów lub opóźnień w ich dostawie, chyba że stanowią one bezpośrednie następstwo działania siły wyższej;

„Formalne powiadomienie”: forma komunikacji pisemnej pomiędzy stronami za pośrednictwem poczty lub poczty elektronicznej, zapewniająca nadawcy przekonujący dowód, że wiadomość dostarczona do określonego odbiorcy;

„Nadużycie finansowe”: wszelkie działanie lub zaniechanie, które dotyczy wykorzystania lub przedstawienia nieprawdziwych, niepoprawnych lub niepełnych oświadczeń lub dokumentów, skutkujące sprzeniewierzeniem lub bezprawnym zatrzymaniem środków finansowych lub aktywów z budżetu Unii, lub nieujawnienia informacji z naruszeniem określonych

zobowiązań, z tym samym skutkiem, lub niewłaściwego wykorzystania takich środków finansowych lub aktywów do celów innych niż te, na które pierwotnie zostały przyznane;

„Poważne wykroczenie zawodowe”: naruszenie mających zastosowanie przepisów ustawowych lub wykonawczych bądź norm etycznych grupy zawodowej, do której należy dana osoba lub podmiot, lub każde bezprawne zachowanie danej osoby lub podmiotu, które ma wpływ na ich zawodową wiarygodność, gdy tego rodzaju zachowanie wskazuje na bezprawny zamiar lub rażące niedbalstwo;

„Okres realizacji”: okres realizacji działań stanowiących część działania, jak określono w art. I.2.2;

„Koszty pośrednie”: koszty, które nie są konkretnymi kosztami bezpośrednio związanymi z realizacją działania i tym samym nie mogą zostać bezpośrednio do niego przypisane. W skład takich kosztów nie mogą wchodzić żadne koszty wskazane lub zadeklarowane jako kwalifikowalne koszty pośrednie;

„Nieprawidłowość”: wszelkie naruszenie przepisów prawa UE wynikające z działania lub zaniechania beneficjenta, które powoduje lub mogłoby spowodować szkodę w budżecie Unii;

„Maksymalna kwota dotacji”: maksymalny wkład UE w działanie, jak określono w art. I.3.1;

„Istniejące wcześniej materiały”: wszelkie materiały, dokumenty, technologie lub wiedza ekspercka istniejące przed wykorzystaniem ich przez beneficjenta do uzyskania rezultatu w ramach realizacji działania;

„Istniejące wcześniej prawo”: każde prawo własności przemysłowej i intelektualnej dotyczące *istniejących wcześniej materiałów*; może obejmować prawo własności, licencję lub prawo użytkowania należące do beneficjenta lub do dowolnej innej osoby trzeciej;

„Osoba powiązana”: osoba fizyczna lub prawna, która jest członkiem organu administracyjnego, zarządczego lub nadzorczego beneficjenta lub która posiada uprawnienia do reprezentowania, uprawnienia decyzyjne lub kontrolne w odniesieniu do beneficjenta;

„Data rozpoczęcia”: dzień, w którym rozpoczyna się realizacja działania, zgodnie z art. I.2.2;

„Umowa o podwykonawstwo”: umowa w sprawie zamówienia w rozumieniu art. II.10, która obejmuje realizację czynności stanowiących część działania, zgodnie z opisem w załączniku II, przez osoby trzecie.

ARTYKUŁ II.2 – OBOWIĄZKI OGÓLNE BENEFICJENTA

Beneficjent:

- a) jest odpowiedzialny za wykonanie *działania* zgodnie z Umową;
- b) jest zobowiązany przestrzegać wszelkich zobowiązań prawnych, którym podlega zgodnie ze stosownymi przepisami prawa unijnego, międzynarodowego i krajowego;
- c) jest zobowiązany niezwłocznie poinformować Komisję o wszelkich wydarzeniach lub okolicznościach, które są mu znane i mogą wpłynąć na realizację *działania* lub ją opóźnić;

- d) jest zobowiązany niezwłocznie poinformować Komisję:
- (i) o wszelkich zmianach swojej sytuacji prawnej, finansowej, technicznej, organizacyjnej lub własnościowej oraz o wszelkich zmianach swojej nazwy, swojego adresu lub przedstawiciela prawnego;
 - (ii) o wszelkich zmianach sytuacji prawnej, finansowej, technicznej, organizacyjnej lub własnościowej podmiotów z nim stowarzyszonych oraz o wszelkich zmianach nazwy, adresu lub przedstawiciela prawnego takich podmiotów;
 - (iii) wszelkich zmianach dotyczących sytuacji wykluczenia wymienionych w art. 136 rozporządzenia (UE) 2018/1046, w tym w odniesieniu do podmiotów z nim stowarzyszonych.

ARTYKUŁ II.3 – KOMUNIKACJA MIĘDZY STRONAMI

II.3.1 Forma i środki komunikacji

Wszelka komunikacja dotycząca umowy lub jej realizacji, w tym powiadomienia o decyzjach, pismach, dokumentach lub informacjach związanych z procedurami administracyjnymi:

- a) odbywa się w formie pisemnej (na papierze lub w formie elektronicznej) w języku, w którym sporządzona jest Umowa;
- b) jest opatrzona numerem umowy; oraz
- c) jest sporządzana z uwzględnieniem danych kontaktowych określonych w art. I.6.

W szczególności strony uzgadniają, że *formalne powiadomienie* przesłane pocztą lub pocztą elektroniczną ma pełny skutek prawny i jest dopuszczalne jako dowód w postępowaniu administracyjnym lub sądowym.

Jeżeli jedna ze stron zwraca się o pisemne potwierdzenie w rozsądnym czasie korespondencji elektronicznej, nadawca jest zobowiązany jak najszybciej dostarczyć oryginalną podpisaną papierową wersję dokumentu przesłanego elektronicznie.

II.3.2 Data przekazania informacji

Informacje uważa się za przekazane z chwilą ich otrzymania przez stronę będącą odbiorcą, chyba że w Umowie za datę przekazania uznaje się datę wysłania informacji.

Korespondencję elektroniczną uważa się za otrzymaną przez stronę będącą odbiorcą w dniu jej wysłania, pod warunkiem że jest ona kierowana na adres wskazany w art. I.6. Nadawca jest w stanie udowodnić datę wysłania, na przykład za pomocą automatycznie generowanego potwierdzenia odczytu. Jeżeli nadawca otrzyma informację o niedostarczeniu wiadomości, dokłada wszelkich starań, aby zapewnić faktyczne dostarczenie tej wiadomości drugiej stronie drogą elektroniczną lub pocztową. W takiej sytuacji nie uznaje się, że nadawca nie wywiązał się ze swojego obowiązku wysłania danej wiadomości w określonym terminie.

Korespondencję przesyłaną Komisji pocztą lub kurierem uważa się za otrzymaną przez Komisję w dniu jej rejestracji w dziale określonym w art. I.6.

Formalne powiadomienia należy uważać za otrzymane w dniu ich otrzymania, wskazanym w otrzymanym przez nadawcę potwierdzeniu dostarczenia wiadomości do odbiorcy.

Komisja może uznać wszelką nieujawnioną zmianę adresu pocztowego lub adresu skrzynki elektronicznej przez inną stronę niniejszej umowy za poważne wykroczenie zawodowe, które stanowi jedną z sytuacji wykluczenia, o której mowa w art. 136 ust. 1 lit. c) rozporządzenia (UE, Euratom) 2018/1046.

ARTYKUŁ II.4 – ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA SZKODY

II.4.1 Komisja nie ponosi odpowiedzialności za żadne szkody wyrządzone lub poniesione przez beneficjenta, w tym żadne szkody wyrządzone osobom trzecim w wyniku *działania* lub w trakcie jego realizacji.

II.4.2 Z wyjątkiem przypadków działania *sily wyższej*, beneficjent rekompensuje Komisji wszelkie szkody poniesione przez nią w wyniku realizacji *działania* lub w związku z tym, że *działanie* nie było realizowane w pełnej zgodności z Umową.

ARTYKUŁ II.5 – KONFLIKT INTERESÓW

II.5.1 Beneficjent podejmuje wszelkie niezbędne środki w celu zapobieżenia sytuacjom *konfliktu interesów*.

II.5.2 Beneficjent niezwłocznie informuje Komisję o wszelkich sytuacjach stanowiących *konflikt interesów* lub mogących doprowadzić do takiego konfliktu. Niezwłocznie podejmuje wszelkie środki niezbędne do naprawy tej sytuacji.

Komisja ma prawo sprawdzać, czy poczynione kroki są wystarczające, i może zażądać podjęcia w określonym terminie dodatkowych działań.

ARTYKUŁ II.6 - POUFNOŚĆ

II.6.1 W trakcie realizacji *działania* i przez pięć lat po płatności salda strony mają obowiązek traktować jako poufne wszelkie *informacje i dokumenty poufne*.

II.6.2 Strony mogą wykorzystywać *informacje i dokumenty poufne* do celów innych niż wypełnienie swoich zobowiązań wynikających z niniejszej umowy, jeżeli uzyskały uprzednią pisemną zgodę drugiej strony.

II.6.3 Obowiązki dotyczące zachowania poufności nie mają zastosowania, jeżeli:

- a) strona ujawniająca wyraża zgodę na zwolnienie drugiej strony z tych obowiązków;
- b) *informacje lub dokumenty poufne* zostały upublicznione w inny sposób niż poprzez naruszenie obowiązków zachowania poufności;
- c) ujawnienie *informacji lub dokumentów poufnych* wymagane jest na mocy prawa.

ARTYKUŁ II.7 – PRZETWARZANIE DANYCH OSOBOWYCH

II.7.1 Przetwarzanie danych osobowych przez Komisję

Wszelkie dane osobowe objęte Umową muszą być przetwarzane są przez Komisję zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2018/1725¹.

Administrator danych określony w art. I.6 jest zobowiązany do przetwarzania takich danych jedynie do celów realizacji i monitorowania Umowy oraz zarządzania nią lub w celu ochrony interesów finansowych UE, w tym do celów kontroli, audytów i dochodzeń zgodnie z art. II.27.

Beneficjent ma prawo do dostępu do swoich danych osobowych, do ich poprawienia lub usunięcia oraz prawo do ograniczenia przetwarzania lub w stosownych przypadkach prawo do przenoszenia danych lub prawo do sprzeciwu wobec przetwarzania jego danych osobowych zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2018/1725. W tym celu przesyła wszelkie zapytania dotyczące przetwarzania jego danych osobowych do administratora danych określonego w art. I.6.

Beneficjent może odwołać się w każdej chwili do Europejskiego Inspektora Ochrony Danych.

II.7.2 Przetwarzanie danych osobowych przez beneficjenta

Beneficjent ma obowiązek przetwarzania danych osobowych w ramach umowy zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa unijnego i krajowego w zakresie ochrony danych (w tym wymogami dotyczącymi pozwoleń lub zawiadomień).

Beneficjent może udzielić swemu personelowi dostępu wyłącznie do danych, które są niezbędne do celów realizacji umowy, zarządzania nią i jej monitorowania. Beneficjent ma obowiązek zapewnić, aby pracownicy upoważnieni do przetwarzania danych osobowych zobowiązali się do zachowania poufności lub podlegali odpowiedniemu ustawowemu obowiązkowi zachowania poufności.

Beneficjent przyjmuje odpowiednie techniczne i organizacyjne środki bezpieczeństwa, uwzględniając ryzyko, jakie niesie ze sobą przetwarzanie, charakter, kontekst i cele przetwarzania danych osobowych. Należy to uczynić w celu zagwarantowania w odpowiednich przypadkach:

- a) pseudonimizacji i szyfrowania danych osobowych;
- b) zdolności do ciągłego zapewnienia poufności, integralności, dostępności i odporności systemów i usług przetwarzania;
- c) zdolności do szybkiego przywrócenia dostępności danych osobowych i dostępu do nich w razie incydentu fizycznego lub technicznego;

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1725 z dnia 23 października 2018 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii i swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia rozporządzenia (WE) nr 45/2001 i decyzji nr 1247/2002/WE.

- d) regularnego testowania, mierzenia i oceniania skuteczności środków technicznych i organizacyjnych mających zapewnić bezpieczeństwo przetwarzania;
- e) środków ochrony danych osobowych przed przypadkowym lub niezgodnym z prawem zniszczeniem, utraceniem, zmodyfikowaniem, nieuprawnionym ujawnieniem lub nieuprawnionym dostępem do danych osobowych przesyłanych, przechowywanych lub w inny sposób przetwarzanych.

ARTYKUŁ II.8 – EKSPONOWANIE INFORMACJI O FINANSOWANIU ZE ŚRODKÓW UNIJNYCH

II.8.1 Informacje dotyczące finansowania unijnego oraz wykorzystanie emblematu Unii Europejskiej

O ile Komisja nie zażąda lub postanowi inaczej, wszelkie związane z *działaniem* komunikaty lub publikacje, wydawane przez beneficjenta, w tym podczas konferencji, seminariów lub we wszelkich materiałach informacyjnych lub promocyjnych (takich jak broszury, ulotki, plakaty, prezentacje itp.):

- a) wskazują, że *działanie* zostało dofinansowane ze środków Unii oraz
- b) zawierają emblemat Unii Europejskiej.

W przypadku umieszczania emblematu w sąsiedztwie innego logo, emblemat Unii Europejskiej jest odpowiednio wyróżniony.

Obowiązek zamieszczania emblematu Unii Europejskiej nie oznacza przyznania beneficjentowi wyłącznego prawa do jego wykorzystania. Beneficjent nie może przywłaszczyć sobie emblematu Unii Europejskiej ani podobnego znaku towarowego lub logo przez ich zarejestrowanie ani w żaden inny sposób.

Do celów pierwszego, drugiego i trzeciego akapitu oraz na warunkach określonych w tych akapitach beneficjent może wykorzystywać emblemat Unii Europejskiej bez uprzedniego zezwolenia Komisji.

II.8.2 Zastrzeżenia wyłączające odpowiedzialność Komisji

Wszelkie związane z *działaniem* komunikaty lub publikacje, wydawane przez beneficjenta w dowolnej formie i za pomocą dowolnych środków wskazują, że

- a) wyrażają jedynie opinię ich autora oraz
- b) że Komisja nie ponosi odpowiedzialności za wykorzystanie w jakikolwiek sposób zawartych w nich informacji.

ARTYKUŁ II.9 – ISTNIEJĄCE WCZEŚNIEJ PRAWA I WŁASNOŚĆ ORAZ WYKORZYSTANIE REZULTATÓW (W TYM PRAW WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ I PRZEMYSŁOWEJ)

II.9.1 Prawo własności rezultatów przysługujące beneficjentowi

Beneficjent zachowuje prawo własności rezultatów *działania*, w tym prawa własności przemysłowej i intelektualnej, oraz sprawozdań i innych dokumentów z nim związanych, o ile w Umowie nie postanowiono inaczej.

II.9.2 Istniejące wcześniej prawa

Jeżeli Komisja wyśle beneficjentowi pisemny wniosek, w którym określi, które rezultaty zamierza wykorzystać, beneficjent:

- a) sporządza wykaz wszystkich *istniejących wcześniej praw*, które są objęte tymi rezultatami; oraz
- b) dostarcza ten wykaz Komisji najpóźniej wraz z wnioskiem o płatność salda.

Beneficjent ma obowiązek zadbać o to, aby przy realizacji umowy on sam oraz podmioty z nim stowarzyszone posiadali wszelkie prawa do wykonywania *istniejących wcześniej praw*.

II.9.3 Prawo do korzystania z rezultatów oraz istniejących wcześniej praw przez Unię

Beneficjent przyznaje Unii następujące prawa do wykorzystania rezultatów *działania*:

- a) wykorzystanie na własny użytek, a w szczególności, udostępnienia osobom pracującym dla Komisji, innych instytucji, agencji i organów unijnych oraz instytucji w państwach członkowskich, jak również kopiowania i powielania w całości lub części i w nieograniczonej liczbie egzemplarzy;
- b) zwielokrotnianie: prawo do zezwolenia bezpośrednio lub pośrednio, na czasowe lub stałe zwielokrotnianie rezultatów za pomocą dowolnych środków (mechanicznych, cyfrowych lub innych) i w dowolnej formie, w całości lub części;
- c) publiczne udostępnianie: prawo do zezwolenia na eksponowanie lub publiczne udostępnianie rezultatów, drogą przewodową lub bezprzewodową, w tym podawanie ich do publicznej wiadomości w taki sposób, aby każdy mógł mieć do nich dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym; prawo to obejmuje również udostępnianie i nadawanie drogą kablową lub satelitarną;
- d) rozpowszechnianie: prawo do zezwolenia na wszelkiego rodzaju publiczne rozpowszechnianie rezultatów lub kopii rezultatów;
- e) dostosowanie: prawo do modyfikowania rezultatów;
- f) tłumaczenia;
- g) prawo do przechowywania i archiwizowania rezultatów zgodnie z zasadami zarządzania dokumentami obowiązującymi w Komisji, łącznie z digitalizacją lub przekształceniem formatu do celów zachowania lub nowego wykorzystania;
- h) w przypadku, gdy rezultaty są dokumentami, prawo upoważniania do ponownego wykorzystywania tych dokumentów zgodnie z decyzją Komisji 2011/833/UE z dnia 12 grudnia 2011 r. w sprawie ponownego wykorzystywania dokumentów Komisji, jeżeli decyzja ta ma zastosowanie i jeżeli dokumenty wchodzą w jej zakres stosowania i nie są wyłączone na mocy jakichkolwiek jej przepisów. Do celów niniejszego postanowienia terminy „ponowne wykorzystywanie” i „dokument” mają znaczenie nadane im w decyzji 2011/833/UE.

Powyższe prawa do korzystania można bardziej precyzyjnie określić w Warunkach szczegółowych.

Dodatkowe prawa do korzystania przez Unię można określić w Warunkach szczegółowych.

Beneficjent zapewnia Unii prawo do wykonywania wszelkich *istniejących wcześniej praw*, które uwzględniono w rezultatach *działania*. Te *istniejące wcześniej prawa* należy wykorzystywać do tych samych celów i na tych samych warunkach, które są stosowane w odniesieniu do praw do korzystania z rezultatów *działania*, o ile nie określono inaczej w Warunkach szczegółowych.

W przypadku ujawniania rezultatów działania Unia umieszcza informację na temat właściciela praw autorskich. Informacja ta ma następującą formę: „© — rok — nazwa właściciela praw autorskich. Wszelkie prawa zastrzeżone. Licencja udzielona warunkowo Unii Europejskiej.”.

Jeżeli beneficjent przyzna Komisji prawa do korzystania, nie ma to wpływu na jego zobowiązania do zachowania poufności na mocy art. II.6 lub zobowiązania beneficjenta na mocy art. II.2.

ARTYKUŁ II.10 – UDZIELANIE ZAMÓWIEŃ NIEZBĘDNYCH DO REALIZACJI DZIAŁANIA

II.10.1 W przypadku gdy realizacja *działania* wymaga od beneficjenta udzielenia zamówienia na towary, roboty budowlane lub usługi, może on udzielić zamówienia zgodnie ze swoimi zwyczajowymi praktykami nabywczymi, pod warunkiem że zamówienia udziela się oferentowi składającemu ofertę najkorzystniejszą ekonomicznie lub – w stosownych przypadkach – oferentowi proponującemu najniższą cenę. Unika przy tym wszelkich *konfliktów interesów*.

Beneficjent zapewnia Komisji, Europejskiemu Trybunałowi Obrachunkowemu oraz Europejskiemu Urzędowi ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF) możliwość korzystania z praw przysługujących im na mocy art. II.27 także wobec wykonawców beneficjenta.

II.10.2 Beneficjent, który jest „instytucją zamawiającą” w rozumieniu dyrektywy 2014/24/UE² lub „podmiotem zamawiającym” w rozumieniu dyrektywy 2014/25/UE³, ma obowiązek przestrzegać stosownych krajowych przepisów dotyczących zamówień publicznych.

Beneficjent ma obowiązek dopilnować, aby warunki, którym podlega z tytułu art. II.4, II.5, II.6 oraz II.9 miały również zastosowanie do wykonawców.

II.10.3 Wyłączna odpowiedzialność za realizację *działania* oraz przestrzeganie umowy spoczywa na beneficjencie.

² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylająca dyrektywę 2004/18/WE.

³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/25/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, uchylająca dyrektywę 2004/17/WE.

II.10.4. Jeżeli beneficjent naruszy swoje zobowiązania wynikające z art. II.10.1, koszty związane z odnośnym zamówieniem uznaje się za niekwalifikowalne na podstawie art. II.19.2 lit. c), d) oraz e).

W przypadku niewywiązania się przez beneficjenta z obowiązków wynikających z art. II.10.2 dotacja może zostać zmniejszona zgodnie z art. II.25.4.

ARTYKUŁ II.11 – PODWYKONAWSTWO CZYNNOŚCI STANOWIĄCYCH CZĘŚĆ DZIAŁANIA

II.11.1 Beneficjent może zlecić podwykonawstwo czynności będących częścią *działania*. Jeżeli zdecyduje się na podwykonawstwo, ma obowiązek zapewnić, aby — oprócz warunków określonych w art. II.10 — spełnione zostały następujące warunki:

- a) podwykonawstwo nie może obejmować podstawowych zadań wchodzących w zakres *działania*;
- b) korzystanie z podwykonawstwa jest uzasadnione charakterem *działania* oraz tym, co jest konieczne do jego realizacji;
- c) szacunkowe koszty podwykonawstwa są łatwe do zidentyfikowania w szacunkowym budżecie określonym w załączniku II;
- d) jakiegokolwiek korzystanie z podwykonawstwa, o ile nie jest przewidziane w załączniku II, jest zgłaszane przez beneficjenta i zatwierdzane przez Komisję. Komisja może udzielić zatwierdzenia:
 - (i) przed skorzystaniem z podwykonawstwa, jeżeli beneficjent wniesie o zmianę, jak przewidziano w art. II.13; lub
 - (ii) po skorzystaniu z podwykonawstwa, jeżeli podwykonawstwo:
 - jest szczególnie uzasadnione w częściowym lub końcowym sprawozdaniu merytorycznym, o którym mowa w art. I.4.3 i I.4.4; oraz
 - nie pociąga za sobą zmian w Umowie, które podważyłyby zasadność decyzji o udzieleniu dotacji lub byłyby sprzeczne z zasadą równego traktowania wnioskodawców;
- e) beneficjent gwarantuje, że warunki, którym podlega z tytułu art. II.8, stosowane są również wobec podwykonawców.

II.11.2 Jeżeli beneficjent naruszy swoje zobowiązania wynikające z art. II.11.1 lit. a), b), c) lub d), koszty związane z odnośnym zamówieniem uznaje się za niekwalifikowalne na podstawie art. II.19.2 lit. f).

Jeżeli beneficjent nie wywiąże się z obowiązku wynikającego z art. II.11.1 lit. e), dotacja może zostać zmniejszona zgodnie z art. II.25.4.

ARTYKUŁ II.12 – WSPARCIE FINANSOWE NA RZECZ OSÓB TRZECICH

II.12.1 Jeżeli, w trakcie realizacji *działania*, beneficjent ma udzielić wsparcia finansowego osobom trzecim, jest zobowiązany dokonać tego zgodnie z warunkami określonymi w załączniku II. Na podstawie tych warunków należy podać co najmniej następujące informacje:

- a) wysokość maksymalnej kwoty wsparcia finansowego. Kwota ta nie może przekraczać 60 000 EUR dla każdej osoby trzeciej, z wyjątkiem przypadków,

gdy osiągnięcie celu *działania* określonego w załączniku I byłoby w przeciwnym razie niemożliwe lub nadmiernie trudne;

- b) kryteria ustalania dokładnej kwoty wsparcia finansowego;
- c) różne rodzaje działalności, na które można przyznać wsparcie finansowe, na podstawie wyczerpującego wykazu;
- d) osoby lub kategorie osób, które mogą otrzymać wsparcie finansowe;
- e) kryteria udzielania wsparcia finansowego.

II.12.2 W drodze odstępstwa od art. II.12.1, jeżeli wsparcie finansowe przyjmuje formę nagrody, beneficjent jest zobowiązany udzielić takiego wsparcia finansowego zgodnie z warunkami opisanymi w załączniku II. Na podstawie tych warunków należy podać co najmniej następujące informacje:

- a) kryteria kwalifikowalności i przyznania nagrody;
- b) kwotę nagrody,
- c) uregulowania dotyczące płatności.

II.12.3 Beneficjent ma obowiązek dopilnować, aby warunki, którym podlega z tytułu art. II.4, II.5, II.6, II.8, II.9 oraz II.27, miały również zastosowanie do osób trzecich otrzymujących wsparcie finansowe.

ARTYKUŁ II.13 – ZMIANY UMOWY

II.13.1 Wszelkich zmian umowy należy dokonywać na piśmie.

II.13.2 Celem lub skutkiem zmiany nie może być dokonywanie w Umowie zmian, które podważałyby decyzję o udzieleniu dotacji lub byłyby sprzeczne z zasadą równego traktowania wnioskodawców.

II.13.3 Wniosek o zmianę umowy jest:

- a) należycie uzasadniony,
- b) złożony wraz ze stosownymi dokumentami potwierdzającymi oraz
- c) przesłany drugiej stronie w odpowiednim terminie przed datą wejścia w życie zmiany, a w każdym razie jeden miesiąc przed upływem *okresu realizacji*.

Litera c) nie ma zastosowania w przypadkach należycie uzasadnionych przez stronę, która złożyła wniosek o zmianę, jeżeli druga strona wyrazi na to zgodę.

II.13.4 W przypadku dotacji na działalność okres ustanowiony w art. I.2.2 nie może zostać przedłużony poprzez dokonanie zmiany umowy.

II.13.5 Zmiany wchodzi w życie w dniu podpisania ich przez ostatnią ze stron lub w dniu zatwierdzenia wniosku o dokonanie zmiany.

Zmiany zaczynają obowiązywać w dniu ustalonym przez strony lub, jeśli brak ustalonej daty, w dniu wejścia w życie zmiany.

ARTYKUŁ II.14 – PRZENIESIENIE ROSZCZEŃ O PŁATNOŚĆ NA OSOBY TRZECIE

II.14.1 Beneficjentowi nie przysługuje prawo do dokonywania cesji jego roszczeń o płatność ze środków Komisji na osoby trzecie, chyba że Komisja wyrazi na to zgodę w odpowiedzi na pisemny uzasadniony wniosek beneficjenta.

Jeżeli Komisja nie zaakceptuje przeniesienia lub nie zostaną spełnione stosowne warunki, przeniesienie nie ma dla niej skutków.

II.14.2 Cesja w żadnym przypadku nie zwalnia beneficjenta z ciężących na nim obowiązków wobec Komisji.

ARTYKUŁ II.15 – SIŁA WYŻSZA

II.15.1 Strona umowy, która ma do czynienia z działaniem *siły wyższej*, niezwłocznie przesyła drugiej stronie *formalne powiadomienie*, podając charakter zaistniałej sytuacji lub wydarzenia, ich spodziewany czas trwania oraz możliwe do przewidzenia skutki.

II.15.2 Strony podejmują niezbędne środki w celu ograniczenia szkód spowodowanych działaniem siły wyższej. Dokładają wszelkich możliwych starań w celu jak najszybszego wznowienia realizacji *działania*.

II.15.3 Stronie umowy, która ma do czynienia z działaniem siły wyższej, nie można zarzucić niedopełnienia zobowiązań umownych, jeśli ich wypełnienie uniemożliwiła siła wyższa.

ARTYKUŁ II.16 – ZAWIESZENIE REALIZACJI DZIAŁANIA

II.16.1 Zawieszenie realizacji działania przez beneficjenta

Beneficjent może zawiesić realizację *działania* lub jego części, jeżeli wyjątkowe okoliczności, a w szczególności działanie *siły wyższej*, uniemożliwiają mu realizację *działania* lub nadmiernie ją utrudniają.

Beneficjent niezwłocznie powiadamia o tym Komisję, podając:

- a) powody zawieszenia, w tym informacje dotyczące daty lub okresu, w którym wystąpiły nadzwyczajne okoliczności; oraz
- b) przewidywaną datę wznowienia realizacji działania.

Kiedy okoliczności pozwolą na wznowienie realizacji *działania* przez beneficjenta, niezwłocznie informuje on o tym Komisję i przedstawia wniosek o zmianę umowy, jak przewidziano w art. II.16.3. Ten obowiązek nie ma zastosowania, jeżeli Umowa zostaje wypowiedziana zgodnie z art. II.17.1 lub art. II.17.2.1 lit. b) lub c).

II.16.2 Zawieszenie realizacji działania przez Komisję

II.16.2.1 Podstawy zawieszenia

Komisja może zawiesić realizację *działania* lub jego części:

- a) jeżeli ma dowody, że beneficjent dopuścił się poważnych *nieprawidłowości, nadużyć finansowych* lub *naruszenia obowiązków* w procedurze wyboru lub realizacji umowy;
- b) jeżeli ma dowody, że beneficjent dopuścił się systemowych lub powtarzających się *nieprawidłowości, nadużyć finansowych* lub poważnych *naruszeń obowiązków* w związku z innymi dotacjami finansowanymi przez Unię lub Europejską Wspólnotę Energii Atomowej („Euratom”), które zostały udzielone temu beneficjentowi na podobnych warunkach, i te *nieprawidłowości, nadużycia finansowe* lub *naruszenia obowiązków* mają istotny wpływ na przedmiotową dotację; lub
- c) jeśli podejrzewa, że beneficjent dopuścił się *nieprawidłowości, nadużyć finansowych* lub *naruszeń obowiązków* w procedurze wyboru lub podczas realizacji umowy i potrzebuje sprawdzić, czy taka sytuacja rzeczywiście miała miejsce.

II.16.2.2 Procedura zawieszenia

Etap 1 Przed zawieszeniem realizacji *działania* Komisja przesyła beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym:

- a) informuje go o:
 - (i) o zamiarze zawieszenia realizacji *działania*,
 - (ii) powodach zawieszenia,
 - (iii) warunkach koniecznych do wznowienia realizacji w przypadkach, o których mowa w art. II.16.2.1 lit. a) i b) oraz
- b) wzywa beneficjenta do przedstawienia uwag w ciągu 30 dni kalendarzowych od otrzymania *formalnego powiadomienia*.

Etap 2 Jeżeli Komisja nie otrzyma żadnych uwag lub pomimo otrzymanych uwag podejmie decyzję o kontynuowaniu procedury, przesyła beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym informuje o:

- a) zawieszeniu realizacji *działania*,
- b) powodach zawieszenia oraz
- c) ostatecznych warunkach wznowienia realizacji w przypadkach, o których mowa w art. II.16.2.1 lit. a) i b), lub
- d) orientacyjnej dacie zakończenia koniecznej weryfikacji w przypadku, o którym mowa w art. II.16.2.1 lit. c).

Zawieszenie staje się skuteczne w dniu otrzymania przez beneficjenta *formalnego powiadomienia* lub w późniejszym terminie określonym w *formalnym powiadomieniu*.

W innym przypadku Komisja przesyła beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym informuje go, że nie będzie kontynuować procedury zawieszenia.

II.16.2.3 Wznowienie realizacji działania

W celu wznowienia realizacji beneficjent jest zobowiązany jak najszybciej spełnić postawione mu warunki i informować Komisję o postępach poczynionych w tym zakresie.

Jeżeli spełniono warunki wznowienia realizacji i dokonano niezbędnych weryfikacji, Komisja przesyła beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym:

- a) informuje go, że spełniono warunki zniesienia zawieszenia, oraz

- b) wzywa go do przedłożenia wniosku o zmianę umowy, jak przewidziano w art. II.16.3. Ten obowiązek nie ma zastosowania, jeżeli Umowa zostaje wypowiedziana zgodnie z art. II.17.1 lub art. II.17.2.1 lit. b), f) lub g).

II.16.3 Skutki zawieszenia

Jeżeli możliwe jest wznowienie realizacji *działania*, a Umowa nie została rozwiązana, należy dokonać zmiany umowy zgodnie z art. II.13, aby:

- a) ustalić termin wznowienia realizacji *działania*,
- b) przedłużyć okres trwania *działania* oraz
- c) dokonać wszelkich innych niezbędnych zmian, aby dostosować *działanie* do nowej sytuacji.

Zawieszenie zostaje zniesione ze skutkiem od daty wznowienia realizacji *działania* określonej w zmianie umowy. Data ta może być wcześniejsza niż data wejścia w życie zmiany.

Koszty poniesione podczas okresu zawieszenia w związku z realizacją zawieszonych *działania* lub jego zawieszonych części nie podlegają zwrotowi ani nie są objęte dotacją.

Zawieszenie realizacji *działania* nie wpływa prawo Komisji do wypowiedzenia Umowy zgodnie z art. II.17.2, zmniejszenia dotacji lub odzyskania nienależnie wypłaconych środków zgodnie z art. II.25.4 i II.26.

Żadna ze stron nie może żądać odszkodowania z powodu zawieszenia umowy przez drugą stronę.

ARTYKUŁ II.17 – WYPOWIEDZENIE UMOWY

II.17.1 Wypowiedzenie umowy z inicjatywy beneficjenta

Beneficjent może wypowiedzieć umowę.

Beneficjent przesyła Komisji *formalne powiadomienie* o wypowiedzeniu umowy, w którym podaje:

- a) powody wypowiedzenia oraz
- b) dzień, w którym wypowiedzenie staje się skuteczne. Dzień ten musi wypadać po przekazaniu *formalnego powiadomienia*.

Jeżeli beneficjent nie poda powodów wypowiedzenia umowy lub jeżeli Komisja uzna, że powody te nie uzasadniają wypowiedzenia, uznaje się, że umowę rozwiązano w sposób nieprawidłowy.

Wypowiedzenie staje się skuteczne w dniu określonym w *formalnym powiadomieniu*.

II.17.2 Wypowiedzenie umowy z inicjatywy Komisji

II.17.2.1 Podstawy wypowiedzenia

Komisja może rozwiązać umowę, jeżeli:

- a) zmiana sytuacji prawnej, finansowej, technicznej lub organizacyjnej beneficjenta lub jego praw własności może wywrzeć znaczący wpływ na realizację umowy lub podważy decyzję o udzieleniu dotacji lub zmiana dotycząca sytuacji wykluczenia wymienionych w art. 136 rozporządzenia (UE) 2018/1046 podważy decyzję o udzieleniu dotacji;
- b) beneficjent, dowolna *osoba powiązana* lub dowolna osoba fizyczna, która jest niezbędna do przyznania dotacji lub podczas realizacji Umowy dopuściły się poważnego naruszenia obowiązków, w tym nieprawidłowości w realizacji działania opisanego w załączniku I;
- c) realizacja *działania* nie jest możliwa lub została zawieszona ze względu na działanie *sily wyższej* lub inne nadzwyczajne okoliczności i albo
 - (i) wznowienie realizacji działania jest niemożliwe; albo
 - (ii) zmiany wymagane w Umowie podważyłyby zasadność decyzji o udzieleniu dotacji lub byłyby sprzeczne z zasadą równego traktowania wnioskodawców;
- d) beneficjent lub osoba fizyczna lub prawna, która ponosi nieograniczoną odpowiedzialność za długi beneficjenta:
 - (i) ogłosili upadłość, prowadzone jest wobec nich postępowanie upadłościowe lub likwidacyjne, ich aktywami zarządza likwidator lub sąd, zawarli oni układ z wierzycielami, ich działalność gospodarcza jest zawieszona lub znajdują się w jakiegokolwiek analogicznej sytuacji wynikającej z podobnej procedury przewidzianej w prawie unijnym lub krajowym;
 - (ii) naruszyli swoje obowiązki związane z zapłatą podatków lub składek na ubezpieczenie społeczne zgodnie z obowiązującym prawem;
- e) beneficjent, dowolna *osoba powiązana* lub dowolna osoba fizyczna, którzy są niezbędni do udzielenia dotacji lub realizacji umowy, dopuścili się:
 - (i) *poważnego wykroczenia zawodowego* udowodnionego dowolnymi środkami;
 - (ii) *nadużycia finansowego*;
 - (iii) korupcji;
 - (iv) zachowania związanego z organizacjami przestępczymi;
 - (v) prania pieniędzy;
 - (vi) przestępstw związanych z terroryzmem (w tym finansowania terroryzmu);
 - (vii) wykorzystywania pracy dzieci lub innych przestępstw związanych z handlem ludźmi;
- f) Komisja dysponuje dowodami wskazującymi, że beneficjent, dowolna *osoba powiązana* lub dowolna osoba fizyczna, którzy są niezbędni do przyznania dotacji lub realizacji umowy, dopuścili się *nieprawidłowości, nadużyć finansowych* lub *naruszenia obowiązków* w procedurze wyboru lub podczas realizacji umowy, w tym jeżeli ten beneficjent, ta *osoba powiązana* lub ta osoba fizyczna przekazali fałszywe informacje lub nie przekazali wymaganych informacji;
- g) Komisja posiada dowody, że beneficjent dopuścił się systemowych lub powtarzających się *nieprawidłowości, nadużyć finansowych* lub poważnych *naruszeń obowiązków* z związku z dotacjami finansowanymi przez Unię lub Euratom, które zostały udzielone temu beneficjentowi na podobnych warunkach i te *nieprawidłowości, nadużycia finansowe* lub *naruszenia obowiązków* mają istotny wpływ na przedmiotową dotację;

- h) beneficjent, dowolna *osoba powiązana* lub dowolna osoba fizyczna, którzy są niezbędni do udzielenia dotacji lub realizacji umowy, utworzyli podmiot w innej jurysdykcji z zamiarem ominięcia obowiązków podatkowych, socjalnych lub wszelkich innych obowiązków prawnych obowiązujących w jurysdykcji ich siedziby statutowej, zarządu lub głównego przedsiębiorstwa;
- i) beneficjent lub dowolna *osoba powiązana* zostali utworzeni z zamiarem, o którym mowa w lit. h), lub
- j) Komisja przesłała beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym zwróciła się do niego o zakończenie uczestnictwa jego podmiotu powiązanego, ponieważ podmiot ten znalazł się w sytuacji, o której mowa w lit. d)–i), a beneficjent nie wniósł o zmianę umowy przewidującą zakończenie uczestnictwa podmiotu stowarzyszonego i realokację powierzonych mu zadań.

II.17.2.2 Procedura wypowiedzenia

Etap 1 Przed wypowiedzeniem Umowy Komisja przesyła beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym:

- a) informuje go o:
 - (i) zamiarze wypowiedzenia,
 - (ii) powodach wypowiedzenia, oraz
- b) wzywa beneficjenta, aby w ciągu 45 dni kalendarzowych od otrzymania formalnego powiadomienia:
 - (i) przedstawił uwagi; oraz
 - (ii) w przypadku, o którym mowa w art. II.17.2.1 lit. b), poinformował Komisję o środkach mających zapewnić przestrzeganie obowiązków wynikających z umowy.

Etap 2 Jeżeli Komisja nie otrzyma żadnych uwag lub pomimo otrzymanych uwag podejmie decyzję o kontynuowaniu procedury, przesyła beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym informuje o wypowiedzeniu umowy oraz dniu, w którym staje się ono skuteczne.

W przeciwnym razie Komisja przesyła beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym informuje go, że procedura wypowiedzenia nie będzie kontynuowana.

Wypowiedzenie staje się skuteczne:

- a) w przypadku wypowiedzenia na podstawie art. II.17.2.1 lit. a), b) oraz d): w dniu określonym w *formalnym powiadomieniu* o rozwiązaniu umowy, o którym mowa w akapicie drugim (tj. Etap 2 powyżej);
- b) w przypadku wypowiedzenia na podstawie art. II.17.2.1 lit. c), e)–j): w dniu następującym po otrzymaniu przez beneficjenta *formalnego powiadomienia* o rozwiązaniu umowy, o którym mowa w akapicie drugim (tj. Etap 2 powyżej);

II.17.3 Skutki wypowiedzenia

W ciągu 60 dni kalendarzowych od dnia, w którym wypowiedzenie staje się skuteczne, beneficjent przedkłada wniosek o płatność salda, jak przewidziano w art. I.4.4.

Jeżeli Komisja nie otrzyma wniosku o płatność salda w powyższym terminie, zwrócone lub objęte dotacją zostaną jedynie koszty lub wkłady uwzględnione w zatwierdzonym sprawozdaniu merytorycznym oraz, w stosownych przypadkach, w zatwierdzonym sprawozdaniu finansowym.

Jeżeli Umowa została wypowiedziana przez Komisję, ponieważ beneficjent nie wypełnił obowiązku przedłożenia wniosku o płatność, beneficjent nie może przedkładać jakichkolwiek wniosków o płatność po rozwiązaniu umowy. W takim przypadku zastosowanie ma akapit drugi.

Komisja oblicza ostateczną kwotę dotacji, o której mowa w art. II.25, oraz saldo, o którym mowa w art. I.4.5, na podstawie przedłożonych raportów. Należy uwzględnić jedynie działania podjęte przed dniem, w którym wypowiedzenie staje się skuteczne, lub przed datą zakończenia *okresu realizacji* określonego w art. I.2.2, w zależności od tego, która z tych dat jest wcześniejsza. W przypadku gdy dotacja przyjmuje formę zwrotu kosztów faktycznie poniesionych przewidzianych w art. I.3.2 lit. a) ppkt (i), jedynie koszty poniesione, zanim wypowiedzenie stanie się skuteczne, podlegają zwrotowi lub są objęte dotacją. Koszty dotyczące zamówień, których wykonanie przypada po rozwiązaniu umowy, nie są uwzględniane, nie podlegają zwrotowi ani nie są objęte dotacją.

Komisja może zmniejszyć dotację zgodnie z art. II.25.4 w przypadku:

- a) nieprawidłowego wypowiedzenia Umowy przez beneficjenta w rozumieniu art. II.17.1; lub
- b) wypowiedzenia Umowy przez Komisję na jakiegokolwiek podstawie określonej w art. II.17.2.1 lit. b) – j).

Żadna ze stron nie może żądać odszkodowania z powodu wypowiedzenia Umowy przez drugą stronę.

Po rozwiązaniu umowy zobowiązania beneficjenta nadal pozostają w mocy, w szczególności te określone w art. I.4, II.6, II.8, II.9, II.14, II.27 i wszelkich dodatkowych postanowieniach dotyczących wykorzystania rezultatów, jak określono w Warunkach szczególnych.

ARTYKUŁ II.18 – PRAWO WŁAŚCIWE, ROZSTRZYGANIE SPORÓW ORAZ DECYZJE STANOWIĄCE TYTUŁ EGZEKUCYJNY

II.18.1 Umowa podlega stosownym przepisom unijnym uzupełnionym, w razie konieczności, o przepisy prawa belgijskiego.

II.18.2 Zgodnie z art. 272 TFUE, Sąd lub, w razie złożenia odwołania, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, posiada wyłączne kompetencje do rozpatrywania wszelkich sporów między Unią a którymkolwiek z beneficjentów w sprawie wykładni, zastosowania lub ważności niniejszej umowy, jeśli takiego sporu nie można rozstrzygnąć polubownie.

II.18.3 Zgodnie z art. 299 TFUE, do celów odzyskania środków w rozumieniu art. II.26 Komisja może przyjąć decyzję w sprawie nałożenia zobowiązań pieniężnych na poszczególne osoby, a nie na państwa, która to decyzja stanowić będzie tytuł egzekucyjny.

Do Sądu Unii Europejskiej można wnieść *skargę* przeciwko takiej decyzji zgodnie z art. 263 TFUE.

CZĘŚĆ B — POSTANOWIENIA FINANSOWE

ARTYKUŁ II.19 – KOSZTY KWALIFIKOWALNE

II.19.1 Warunki kwalifikowalności kosztów

Koszty kwalifikowalne działania to faktycznie poniesione przez beneficjenta koszty, które spełniają poniższe kryteria:

- a) zostały poniesione w *okresie realizacji*, z wyjątkiem kosztów dotyczących wniosku o płatność salda i powiązanych dokumentów potwierdzających, o których mowa w art. I.4.4;
- b) są one wskazane w szacunkowym budżecie. Szacunkowy budżet przedstawiono w załączniku II;
- c) powstają one w związku z *działaniem*, jak opisano w załączniku II, i są niezbędne do realizacji działania;
- d) możliwa jest ich identyfikacja i weryfikacja, w szczególności są one ujmowane w rejestrach księgowych beneficjenta i ustalone zgodnie ze standardami rachunkowości obowiązującymi w kraju, w którym beneficjent ma siedzibę oraz zgodnie z jego zwykłą praktyką księgowania kosztów;
- e) spełniają wymogi stosownego prawodawstwa podatkowego i socjalnego; oraz
- f) są racjonalne, uzasadnione i zgodne z zasadą należytego zarządzania finansami, w szczególności jeśli chodzi o oszczędność i wydajność.

II.19.2 Kwalifikowalne koszty bezpośrednie

Aby *koszty bezpośrednie działania* kwalifikowały się do objęcia dotacją, muszą spełniać warunki kwalifikowalności określone w art. II.19.1.

W szczególności za kwalifikowalne *koszty bezpośrednie* uważa się wymienione poniżej kategorie kosztów, pod warunkiem że spełniają one kryteria kwalifikowalności wskazane w art. II.19.1, jak również następujące warunki:

- a) koszty personelu pracującego na podstawie umowy o pracę z beneficjentem lub na podstawie równoważnego aktu zatrudnienia oraz przypisanego do *działania*, pod warunkiem że koszty te są zgodne z normalną polityką płacową beneficjenta.

Te koszty obejmują faktyczne płace powiększone o składki na ubezpieczenie społeczne i inne koszty ustawowe wchodzące w skład wynagrodzeń. Koszty te mogą także obejmować dodatkowe wynagrodzenie, w tym płatności na podstawie umów uzupełniających, niezależnie od charakteru tych umów, pod warunkiem że jest ono wypłacane w spójny sposób za każdym razem, kiedy wymagane są prace lub wiedza fachowa tego samego rodzaju, niezależnie od źródła wykorzystanych funduszy.

Koszty zatrudnienia osób fizycznych pracujących na podstawie umowy z beneficjentem innej niż umowa o pracę lub które zostały oddelegowane do beneficjenta przez osobę trzecią, mogą być włączone do takich kosztów personelu, o ile spełnione są następujące warunki:

- (i) osoba pracuje na warunkach podobnych do warunków pracy zatrudnionego pracownika (w szczególności w odniesieniu do sposobu zorganizowania pracy, wykonywanych zadań oraz miejsca wykonywania zadań);
 - (ii) rezultaty prac stanowią własność beneficjenta (chyba że wyjątkowo ustalono inaczej); oraz
 - (iii) koszty nie różnią się znacząco od kosztów personelu wykonującego podobne zadania w ramach umowy o pracę z beneficjentem;
- b) koszty podróży i związane z nią diety na utrzymanie, pod warunkiem że koszty te są zgodne ze zwyczajową praktyką beneficjenta dotyczącą wydatków na podróże;
- c) koszty amortyzacji wyposażenia lub innych aktywów (nowych lub używanych) ujęte w sprawozdaniach finansowych beneficjenta, pod warunkiem że aktywa te:
- (i) zostały odpisane zgodnie z międzynarodowymi standardami rachunkowości i zwykłą praktyką księgową stosowaną przez beneficjenta; oraz
 - (ii) zostały nabyte zgodnie z art. II.10.1, jeżeli nabycie to miało miejsce w trakcie *okresu realizacji*;

koszty dzierżawy lub leasingu sprzętu lub innego mienia także są kwalifikowalne, pod warunkiem że koszty te nie przekraczają kosztów amortyzacji podobnego sprzętu lub aktywów i są wyłączone z jakichkolwiek opłat za finansowanie;

Jedynie ta część amortyzacji wyposażenia lub najmu wyposażenia, która odpowiada *okresowi realizacji* oraz rzeczywistemu stopniowi jego wykorzystania do celów *działania*, może być uwzględniona przy określaniu kosztów kwalifikowalnych. W drodze wyjątku na mocy Warunków szczegółowych kwalifikowalny może być pełny koszt nabycia wyposażenia, jeżeli jest to uzasadnione charakterem *działania* i w kontekście wykorzystania wyposażenia lub innych aktywów;

- d) koszty materiałów nietrwałych i zaopatrzenia, o ile:
- (i) zostały one nabyte zgodnie z art. II.10.1; oraz
 - (ii) są bezpośrednio przypisane do *działania*;
- e) koszty wynikające bezpośrednio z wymogów nałożonych Umową (rozpowszechnianie informacji, ocena szczegółowa *działania*, audyt, tłumaczenie, powielanie itp.), w tym koszty wymaganych gwarancji finansowych, pod warunkiem że odpowiednie usługi zostały nabyte zgodnie z art. II.10.1;
- f) koszty związane ze *zleceniami podwykonawstwa* w rozumieniu art. II.11, o ile spełnione są warunki określone w art. II.11.1 lit. a), b), c) oraz d);
- g) koszty wsparcia finansowego na rzecz osób trzecich w rozumieniu art. II.12, o ile spełnione są warunki określone w tym artykule;
- h) należności, podatki i opłaty uiszczane przez beneficjenta, w szczególności podatek od wartości dodanej (VAT), pod warunkiem że są one uwzględnione w kwalifikowalnych *kosztach bezpośrednich*, i o ile nie postanowiono inaczej w Umowie.

II.19.3 Kwalifikowalne koszty pośrednie

Aby *koszty pośrednie działania* kwalifikowały się do objęcia dotacją, muszą one stanowić rozsądny odsetek całkowitych kosztów ogólnych beneficjenta i muszą spełniać warunki kwalifikowalności określone w art. II.19.1.

Kwalifikowalne *koszty pośrednie* należy deklarować na podstawie stawki zryczałtowanej w wysokości 7% całkowitych kwalifikowalnych *kosztów bezpośrednich*, o ile nie postanowiono inaczej w art. I.3.2.

II.19.4 Koszty niekwalifikowalne

Oprócz wszelkich pozostałych kosztów, które nie spełniają warunków określonych w art. II.19.1, za niekwalifikowalne mogą zostać uznane następujące koszty:

- a) zwrot z kapitału i dywidendy wypłacane przez beneficjenta,
- b) zadłużenie i opłaty za obsługę zadłużenia,
- c) rezerwy na straty lub spłatę długów,
- d) należne odsetki,
- e) należności wątpliwe,
- f) straty wynikające z różnic kursowych,
- g) koszty przelewów z Komisji naliczane przez bank beneficjenta;
- h) koszty zadeklarowane przez beneficjenta w ramach innego działania, na które udzielono dotacji finansowanej z budżetu Unii. Takie dotacje obejmują dotacje udzielane przez państwa członkowskie i finansowane z budżetu Unii oraz dotacje udzielane przez organy inne niż Komisja do celów wykonania budżetu Unii. W szczególności beneficjent, który otrzymuje dotację na działalność z budżetu UE lub Euratomu, nie może zadeklarować kosztów pośrednich na okres(y) objęty(-e) dotacją na działalność, chyba że może wykazać, że dotacja na działalność nie pokrywa żadnych kosztów działania;
- i) wkłady niepieniężne od osób trzecich;
- j) nadmierne lub nieuzasadnione wydatki;
- k) podlegający odliczeniu podatek VAT.

ARTYKUŁ II.20 – MOŻLIWOŚĆ IDENTYFIKACJI I ZWERYFIKOWANIA ZADEKLAROWANYCH KWOT

II.20.1 Deklarowanie kosztów i wkładów

Beneficjent deklaruje jako koszty kwalifikowalne lub jako wnioskowany wkład:

- a) w przypadku kosztów rzeczywistych: koszty, które rzeczywiście poniósł w związku z *działaniem*;
- b) w przypadku kosztów jednostkowych lub wkładów jednostkowych: kwotę uzyskaną przez pomnożenie kwoty jednostkowej określonej w art. I.3.2 lit. a) ppkt (ii) lub lit. b) przez rzeczywistą liczbę jednostek wykorzystanych lub wyprodukowanych;
- c) w przypadku kosztów płatności ryczałtowych oraz wkładów w postaci płatności ryczałtowej: całkowitą kwotę określoną w art. I.3.2 lit. a) ppkt (iii) lub lit. c), jeżeli

należycie zrealizowano stosowne zadania lub część *działania*, zgodnie z załącznikiem II;

- d) w przypadku kosztów zryczałtowanych lub wkładów według stawki zryczałtowanej: kwotę uzyskaną przez zastosowanie stawki zryczałtowanej określonej w art. I.3.2 lit. a) ppkt (iv) lub lit. d);
- e) w przypadku finansowania niepowiązanego z kosztami: łączną kwotę określoną w art. I.3.2 lit. e), jeżeli opisane w załączniku II odnośne rezultaty lub warunki zostały odpowiednio osiągnięte lub spełnione;
- f) w przypadku kosztów jednostkowych zadeklarowanych na podstawie zwykłej praktyki księgowania kosztów beneficjenta: kwotę uzyskaną przez pomnożenie kwoty jednostkowej obliczonej zgodnie ze zwykłą praktyką księgowania kosztów beneficjenta przez rzeczywistą liczbę jednostek wykorzystanych lub wyprodukowanych;
- g) w przypadku kosztów płatności ryczałtowych zadeklarowanych na podstawie zwykłej praktyki księgowania kosztów beneficjenta: całkowitą kwotę obliczoną zgodnie ze zwykłą praktyką księgowania kosztów beneficjenta, jeżeli należycie zrealizowano stosowne zadania lub część *działania*,
- h) w przypadku kosztów zryczałtowanych zadeklarowanych na podstawie zwykłej praktyki księgowania kosztów beneficjenta: kwotę uzyskaną przez zastosowanie stawki zryczałtowanej obliczonej zgodnie ze zwykłą praktyką księgowania kosztów beneficjenta.

W przypadku form dotacji, o których mowa w lit. b), c), d), f), g) i h), deklarowane kwoty są zgodne z warunkami określonymi w art. II.19.1 lit. a) i b).

II.20.2 Księgi rachunkowe i inne dokumenty potwierdzające zadeklarowane koszty i wkłady

Beneficjent przedstawia następujące dokumenty, jeżeli w kontekście kontroli lub audytów opisanych w art. II.27 zostanie do tego wezwany:

- a) w przypadku kosztów rzeczywistych: stosowne dokumenty potwierdzające zadeklarowane koszty, takie jak umowy, faktury i księgi rachunkowe.
Ponadto zwyczajowe procedury księgowości i kontroli wewnętrznej beneficjenta umożliwiają bezpośrednie uzgodnienie kwot zadeklarowanych z kwotami ujętymi w jego sprawozdaniach księgowych oraz z kwotami wskazanymi w dokumentach potwierdzających;
- b) w przypadku kosztów jednostkowych lub wkładów jednostkowych: stosowne dokumenty potwierdzające liczbę zadeklarowanych jednostek.
W celu potwierdzenia kwoty zadeklarowanej na jednostkę beneficjent nie jest zobowiązany określać pokrytych rzeczywistych kosztów kwalifikowalnych ani przedstawiać dokumentów potwierdzających takich jak sprawozdania księgowe;

- c) w przypadku kosztów płatności ryczałtowych oraz wkładów w postaci płatności ryczałtovej: stosowne dokumenty potwierdzające, że *działanie* zostało prawidłowo zrealizowane.
Beneficjent nie jest zobowiązany wskazywać pokrytych rzeczywistych kosztów kwalifikowalnych ani przedstawiać dokumentów potwierdzających, np. sprawozdań księgowych, na potrzeby wykazania kwoty deklarowanej jako płatność ryczałtowa;
- d) w przypadku kosztów zryczałtowanych lub wkładów według stawki zryczałtowanej: stosowne dokumenty potwierdzające koszty kwalifikowalne lub wnioskowany wkład, do których zastosowanie ma stawka zryczałtowana.
W celu potwierdzenia zastosowanej stawki zryczałtowanej beneficjent nie jest zobowiązany określać pokrytych rzeczywistych kosztów kwalifikowalnych ani przedstawiać dokumentów potwierdzających takich jak sprawozdania księgowo.
- e) w przypadku finansowania niepowiązanego z kosztami: stosowne dokumenty potwierdzające, że *działanie* zostało prawidłowo zrealizowane;
Beneficjent nie jest zobowiązany wskazywać pokrytych rzeczywistych kosztów kwalifikowalnych ani przedstawiać dokumentów potwierdzających, np. sprawozdań księgowych, na potrzeby wykazania kwoty deklarowanej jako finansowanie niepowiązane z kosztami;
- f) w przypadku kosztów jednostkowych zadeklarowanych na podstawie zwykłej praktyki księgowania kosztów beneficjenta: stosowne dokumenty potwierdzające liczbę zadeklarowanych jednostek;
- g) w przypadku kosztów płatności ryczałtowych zadeklarowanych na podstawie zwykłej praktyki księgowania kosztów beneficjenta: stosowne dokumenty potwierdzające, że *działanie* zostało prawidłowo zrealizowane;
- h) w przypadku kosztów zryczałtowanych zadeklarowanych na podstawie zwykłej praktyki księgowania kosztów beneficjenta: stosowne dokumenty potwierdzające koszty kwalifikowalne, do których zastosowanie ma stawka zryczałtowana.

II.20.3 Warunki pozwalające ocenić zgodność praktyki księgowania kosztów

II.20.3.1 W przypadkach opisanych w art. II.20.2 lit. f), g) i h) beneficjent nie jest zobowiązany określać pokrytych rzeczywistych kosztów kwalifikowalnych, ale ma on obowiązek zagwarantować, że praktyka księgowania kosztów stosowana do celów zadeklarowania kosztów kwalifikowalnych spełnia następujące warunki:

- a) stosowana praktyka księgowania kosztów stanowi jego zwykłą praktykę księgowania kosztów i jest stosowana w spójny sposób, w oparciu o obiektywne kryteria niezależne od źródła finansowania;
- b) zadeklarowane koszty mogą być bezpośrednio uzgodnione z kwotami ujętymi w księgach ogólnych; oraz
- c) kategorie kosztów stosowane do celów określenia kosztów zadeklarowanych nie obejmują kosztów niekwalifikowalnych ani kosztów pokrytych przez inne formy dotacji jak określono w art. I.3.2.

II.20.3.2 Jeżeli jest to przewidziane w Warunkach szczegółowych, beneficjent może przedłożyć Komisji wniosek, w którym zwróci się o ocenę zgodności jego zwykłej praktyki księgowania kosztów. Jeżeli wymagają tego Warunki szczegółowe, wnioskowi towarzyszy poświadczenie zgodności praktyki księgowania kosztów („poświadczenie zgodności praktyki księgowania kosztów”).

Poświadczenie zgodności praktyki księgowania kosztów jest:

- a) opracowane przez upoważnionego audytora lub, jeżeli beneficjent jest organem publicznym, przez odpowiednio wykwalifikowanego i niezależnego urzędnika publicznego; oraz
- b) sporządzone zgodnie z załącznikiem VII.

Poświadczenie potwierdza, że praktyka księgowania kosztów stosowana przez beneficjenta do celów zadeklarowania kwalifikowalnych kosztów jest zgodna z warunkami określonymi w art. II.20.3.1 oraz dodatkowymi warunkami, które mogą zostać ustalone w Warunkach szczegółowych.

II.20.3.3 Jeżeli Komisja potwierdziła, że zwykła praktyka księgowania kosztów beneficjenta jest zgodna z wymaganymi warunkami, kosztów zadeklarowanych przy zastosowaniu tej praktyki nie można zakwestionować *ex post*, pod warunkiem że:

- a) zwyczajowa praktyka jest zgodna z praktyką zatwierdzoną przez Komisję; oraz
- b) beneficjent nie zataił żadnych informacji w celu zatwierdzenia jego praktyki księgowania kosztów.

ARTYKUŁ II.21 – KWALIFIKOWALNOŚĆ KOSZTÓW PONOSZONYCH PRZEZ PODMIOTY POWIĄZANE Z BENEFICJENTAMI

Jeżeli Warunki szczegółowe zawierają zapis dotyczący podmiotów powiązanych z beneficjentem, koszty poniesione przez taki podmiot są kwalifikowalne, o ile:

- a) spełniają one takie same warunki określone w art. II.19 i II.20, które mają zastosowanie wobec beneficjenta; oraz
- b) beneficjent zapewni, że warunki którym podlega z tytułu art. II.4, II.5, II.6, II.8, II.10, II.11 oraz II.27 mają również zastosowanie do tego podmiotu powiązanego.

ARTYKUŁ II.22 – PRZESUNIĘCIA BUDŻETOWE

Beneficjent może dostosowywać szacunkowy budżet określony w załączniku II przez dokonywanie przesunięć między różnymi kategoriami budżetowymi, jeżeli *działanie* jest realizowane zgodnie z załącznikiem II. Takie dostosowanie nie wymaga zmiany umowy, o której mowa w art. II.13.

Beneficjent nie może jednak dodawać kosztów związanych z *podwykonawstwem*, niewyszczególnionych w załączniku 1, chyba że takie dodatkowe *podwykonawstwo* zostało zatwierdzone przez Komisję zgodnie z art. II.11.1 lit. d).

Dwa pierwsze akapity nie mają zastosowania do kwot, które, jak określono w art. I.3.2 lit. a) ppkt (iii) lub lit. c), przyjmują formę płatności ryczałtowych, lub które, jak określono w I.3.2 lit. e), przyjmują formę finansowania niepowiązanego z kosztami.

ARTYKUŁ II.23 – NIWYPEŁNIANIE OBOWIĄZKÓW W ZAKRESIE SPRAWOZDAWCZOŚCI

Komisja może wypowiedzieć umowę, jak przewidziano w art. II.17.2.1 lit. b) i może zmniejszyć dotację, jak przewidziano w art. II.25.4, jeżeli beneficjent:

- a) nie przedłożył wniosku o płatność okresową lub płatność salda, wraz z dokumentami, o których mowa w art. I.4.3 lub I.4.4, w ciągu 60 dni kalendarzowych po zakończeniu odpowiedniego okresu sprawozdawczego; oraz
- b) nadal nie przedłożył takiego wniosku w terminie kolejnych 60 dni kalendarzowych od przesłania przez Komisję pisemnego przypomnienia.

ARTYKUŁ II.24 – ZAWIESZENIE PŁATNOŚCI I BIEGU TERMINU PŁATNOŚCI

II.24.1 Zawieszenie płatności

II.24.1.1 Podstawy zawieszenia

Komisja może — w każdym momencie realizacji umowy — zawiesić wypłatę płatności zaliczkowych, płatności okresowych lub płatności salda:

- a) jeżeli ma dowody, że beneficjent dopuścił się poważnych *nieprawidłowości, nadużyć finansowych* lub *naruszenia obowiązków* w procedurze wyboru lub realizacji umowy;
- b) jeśli Komisja ma dowody, że beneficjent dopuścił się systemowych lub powtarzających się *nieprawidłowości, nadużyć finansowych* lub poważnych *naruszeń obowiązków* w związku z innymi dotacjami finansowanymi przez Unię lub Europejską Wspólnotę Energii Atomowej („Euratom”), które zostały udzielone temu beneficjentowi na podobnych warunkach, o ile te *nieprawidłowości, nadużycia finansowe* lub *naruszenia obowiązków* mają istotny wpływ na przedmiotową dotację; lub
- c) jeśli podejrzewa, że beneficjent dopuścił się *istotnych błędów, nieprawidłowości, nadużyć finansowych* lub naruszeń obowiązków w procedurze wyboru lub podczas realizacji umowy i sprawdza, czy taka sytuacja rzeczywiście miała miejsce.

II.24.1.2 Procedura zawieszenia

Etap 1 Przed zawieszeniem płatności Komisja przesyła beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym:

- a) informuje go o:
 - (i) swoim zamiarze zawieszenia płatności,
 - (ii) powodach zawieszenia,
 - (iii) w przypadkach, o których mowa w art. II.24.1.1 lit. a) i b), warunkach, które należy spełnić, aby można było wznowić płatności oraz
- b) wzywa beneficjenta do przedstawienia uwag w ciągu 30 dni kalendarzowych od otrzymania *formalnego powiadomienia*.

Etap 2 Jeżeli Komisja nie otrzyma żadnych uwag lub pomimo otrzymanych uwag podejmie decyzję o kontynuowaniu procedury, przesyła beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym informuje o:

- a) zawieszeniu płatności,
- b) powodach zawieszenia,

- c) ostatecznych warunkach, po spełnieniu których będzie można wznowić płatności w przypadkach, o których mowa w art. II.24.1.1 lit. a) i b),
- d) orientacyjnej dacie zakończenia koniecznej weryfikacji w przypadku, o którym mowa w art. II.24.1.1 lit. c)

Zawieszenie staje się skuteczne w dniu, w którym Komisja wysłała *formalne powiadomienie* o zawieszeniu (Krok 2).

W przeciwnym wypadku Komisja przesyła beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym informuje go, że nie będzie kontynuować procedury zawieszenia.

II.24.1.3 Skutki zawieszenia

W okresie zawieszenia płatności beneficjent nie jest uprawniony do składania jakichkolwiek wniosków o płatność i dokumentów potwierdzających, o których mowa w art. I.4.2, I.4.3 i I.4.4.

Stosowne wnioski o płatność i dokumenty potwierdzające mogą być złożone jak najszybciej po wznowieniu płatności lub włączone do pierwszego wniosku o płatność należną po wznowieniu płatności zgodnie z harmonogramem ustalonym w art. I.4.1.

Zawieszenie płatności nie wpływa na prawo beneficjenta do zawieszenia realizacji *działania*, jak przewidziano w art. II.16.1 lub do rozwiązania umowy, jak przewidziano w art. II.17.1.

II.24.1.4 Wznowienie płatności

Aby Komisja mogła wznowić płatności, beneficjent jest zobowiązany jak najszybciej spełnić postawione mu warunki i informuje Komisję o postępach poczynionych w tym zakresie.

Jeżeli spełnione są warunki wznowienia płatności, zawieszenie zostaje zniesione. Komisja przesyła beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym go o tym informuje.

II.24.2 Zawieszenie biegu terminu płatności

II.24.2.1 Komisja może w każdej chwili zawiesić bieg terminu płatności, określonego w art. I.4.2, I.4.3 oraz I.4.4, jeżeli wniosek o płatność nie może być zatwierdzony, ponieważ:

- a) nie jest zgodny z Umową,
- b) nie przedstawiono odpowiednich dokumentów potwierdzających lub
- c) istnieją wątpliwości co do kwalifikowalności kosztów zadeklarowanych w sprawozdaniu finansowym i konieczne są dodatkowe kontrole, przeglądy, audyty lub dochodzenia.

II.24.2.2 Komisja przesyła beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym informuje go o:

- a) zawieszeniu oraz
- b) powodach zawieszenia.

Zawieszenie staje się skuteczne w dniu, w którym Komisja wysyła *formalne powiadomienie*.

II.24.2.3 Jeżeli warunki zawieszenia terminu płatności nie są już spełnione, zawieszenie zostaje zniesione i bieg terminu płatności zostaje wznowiony.

Jeżeli zawieszenie trwa dłużej niż dwa miesiące, beneficjent może zwrócić się do Komisji z zapytaniem, czy zawieszenie będzie kontynuowane.

Jeżeli bieg terminu płatności został zawieszony ze względu na fakt, że sprawozdania merytoryczne lub sprawozdania finansowe nie są zgodne z Umową i nie przedłożono skorygowanych raportów lub sprawozdań lub przedłożone skorygowane raporty lub sprawozdania także zostały odrzucone, Komisja może wypowiedzieć umowę, jak przewidziano w art. II.17.2.1 lit. b) oraz zmniejszyć dotację, jak przewidziano w art. II.25.4.

ARTYKUŁ II.25 – OBLICZENIE OSTATECZNEJ KWOTY DOTACJI

Ostateczna kwota dotacji zależy od stopnia, w jakim zrealizowano *działanie* zgodnie z warunkami umowy.

Ostateczna kwota dotacji jest obliczana przez Komisję przy dokonywaniu płatności salda. Obliczenie obejmuje następujące kroki:

Etap 1 — Zastosowanie stopy zwrotu w odniesieniu do kosztów kwalifikowalnych i dodanie finansowania niepowiązanego z kosztami, wkładów jednostkowych, wkładów w postaci stawki zryczałtowanej i wkładów w postaci płatności ryczałtowej

Etap 2 — Ograniczenie do *maksymalnej kwoty dotacji*

Etap 3 – Zmniejszenie z tytułu zasady braku zysku

Etap 4 – Zmniejszenie z powodu nieprawidłowej realizacji lub niewywiązania się z innych obowiązków.

II.25.1 Etap 1 – zastosowanie stawki zwrotu w odniesieniu do kosztów kwalifikowalnych i powiększenie otrzymanej kwoty o finansowanie niepowiązane z kosztami, wkład jednostkowy, zryczałtowany i ryczałtowy

Etap ten przeprowadza się w następujący sposób:

- a) jeżeli, jak przewidziano w art. I.3.2 lit. a) ppkt (i), dotacja przyjmuje formę zwrotu faktycznie poniesionych kosztów kwalifikowalnych, kwotę uzyskuje się przez zastosowanie stopy zwrotu określonej w tym artykule w odniesieniu do kwalifikowalnych kosztów zatwierdzonych przez Komisję dla odpowiadających im kategorii kosztów, beneficjentów i podmiotów stowarzyszonych;
- b) jeżeli, jak przewidziano w art. I.3.2 lit. a) ppkt (ii)–(v), dotacja przyjmuje formę zwrotu kwalifikowalnych kosztów jednostkowych, ryczałtowych lub

zryczałtowanych, kwotę uzyskuje się przez zastosowanie stopy zwrotu określonej w tym artykule w odniesieniu do kwalifikowalnych kosztów zatwierdzonych przez Komisję dla odpowiadających im kategorii kosztów, beneficjenta i podmiotów stowarzyszonych;

Kwota dotycząca pracy wolontariuszy zadeklarowana jako bezpośrednie koszty kwalifikowalne dla odpowiednich beneficjentów i podmiotów stowarzyszonych jest ograniczona do niższej z następujących kwot:

- (i) sumy wszystkich źródeł finansowania wskazanych w końcowym sprawozdaniu finansowym i zatwierdzonych przez Komisję, pomnożonej przez pięćdziesiąt procent; lub
 - (ii) kwoty dotyczącej pracy wolontariuszy wskazanej w szacunkowym budżecie określonym w załączniku II.
- c) jeżeli, jak przewidziano w art. I.3.2 lit. b) dotacja przyjmuje formę wkładu jednostkowego, kwotę uzyskuje się poprzez pomnożenie wkładu jednostkowego określonego w tym artykule przez rzeczywistą liczbę jednostek zatwierdzonych przez Komisję dla beneficjenta i podmiotów z nim stowarzyszonych;
- d) jeżeli, jak przewidziano w art. I.3.2 lit. c), dotacja stanowi wkład w postaci płatności ryczałtowej, Komisja stosuje płatność ryczałtową określoną w tym artykule wobec beneficjenta i podmiotów z nim stowarzyszonych, jeżeli uzna, że odpowiednie zadania lub część *działania* zostały należycie zrealizowane zgodnie z załącznikiem I;
- e) jeżeli, jak przewidziano w art. I.3.2 lit. d) dotacja stanowi wkład według stawki zryczałtowanej, kwotę uzyskuje się poprzez zastosowanie stawki zryczałtowanej określonej w tym artykule w odniesieniu do kosztów kwalifikowalnych lub do wkładu zatwierdzonego przez Komisję dla beneficjenta i podmiotów z nim stowarzyszonych;
- f) jeżeli zgodnie z art. I.3.2 lit. e) dotacja przyjmuje formę finansowania niepowiązanego z kosztami, Komisja stosuje kwotę określoną w tym artykule w odniesieniu do odpowiednich beneficjentów i podmiotów stowarzyszonych, o ile uzna, że [spełniono warunki określone w załączniku I][oraz][osiągnięto rezultaty określone w załączniku I].

W przypadkach, w których art. I.3.2 przewiduje zastosowanie kombinacji różnych form dotacji, otrzymane kwoty są sumowane.

II.25.2 Etap 2 Ograniczenie uzyskanej wartości do wysokości *maksymalnej kwoty dotacji*

Całkowita kwota wypłacona przez Komisję na rzecz beneficjenta nie może w żadnym wypadku przekroczyć *maksymalnej kwoty dotacji*.

Jeżeli kwota uzyskana po kroku 1 przewyższa tę maksymalną kwotę, ostateczna kwota dotacji zostaje ograniczona do tej maksymalnej kwoty.

Jeżeli w ramach bezpośrednich kosztów kwalifikowalnych zadeklarowano pracę wolontariuszy, ostateczna kwota dotacji jest ograniczona do kwoty łącznych kosztów kwalifikowalnych i wkładów zatwierdzonych przez Komisję pomniejszonej o zatwierdzoną przez Komisję kwotę dotyczącą pracy wolontariuszy.

II.25.3 Etap 3 Zmniejszenie z tytułu zasady niedochodowości

Dotacja nie może przynosić zysku beneficjentowi, chyba że w Warunkach szczegółowych określono inaczej.

Zysk należy obliczyć następująco:

- a) obliczyć nadwyżkę łącznych wpływów z działania nad łącznymi kosztami kwalifikowalnymi działania w następujący sposób:

{ wpływy z działania

minus

skonsolidowane łączne koszty kwalifikowalne i wkłady zatwierdzone przez Komisję, odpowiadające kwocie określonej zgodnie z art. II.25.1 }

Wpływy z działania oblicza się następująco:

{ przychody uzyskane w wyniku *działania* w odniesieniu do beneficjenta i podmiotów z nim stowarzyszonych innych niż organizacje o charakterze niekomercyjnym

plus

kwota uzyskana po przeprowadzeniu etapów 1 i 2 }

gdzie przychody uzyskane w wyniku *działania* oznaczają skonsolidowane przychody stwierdzone, uzyskane lub potwierdzone w odniesieniu do beneficjenta i podmiotów z nim stowarzyszonych innych niż organizacje nastawione na zysk, na dzień sporządzenia przez beneficjenta wniosku o płatność salda.

Za przychody nie uznaje się:

- (i) wkładów rzeczowych i finansowych wniesionych przez strony trzecie,
 - (ii) w przypadku dotacji na działalność kwot przeznaczonych na stworzenie rezerw.
- (b) Jeżeli kwota obliczona w lit. a) jest dodatnia, zostanie ona odliczona od kwoty obliczonej w etapach 1 i 2, proporcjonalnie do ostatecznej stopy zwrotu faktycznych kwalifikowalnych kosztów *działania* zatwierdzonych przez Komisję w odniesieniu do kategorii kosztów, o których mowa w art. I.3.2 lit. a) ppkt (i).

II.25.4 Etap 4 – Zmniejszenie z powodu nieprawidłowej realizacji lub niewywiązania się z innych obowiązków

Komisja może zmniejszyć *maksymalną kwotę dotacji*, jeżeli *działanie* nie zostało zrealizowane w sposób prawidłowy, jak opisano w załączniku II (tj. jeżeli nie zostało zrealizowane lub zostało zrealizowane w niezadowalający sposób, jedynie częściowo lub z opóźnieniem), lub jeżeli naruszono inny obowiązek wynikający z umowy.

Kwota zmniejszenia będzie proporcjonalna do stopnia, w jakim *działanie* zostało zrealizowane w nieprawidłowy sposób, lub do wagi naruszenia.

Przed zmniejszeniem dotacji Komisja przesyła beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym:

- a) informuje go o:
 - (i) swoim zamiarze zmniejszenia *maksymalnej kwoty dotacji*;
 - (ii) kwocie, o jaką zamierza zmniejszyć dotację,
 - (iii) powodach zmniejszenia oraz
- b) wzywa beneficjenta do przedstawienia uwag w ciągu 30 dni kalendarzowych od otrzymania formalnego powiadomienia.

Jeżeli Komisja nie otrzyma żadnych uwag lub pomimo otrzymanych uwag podejmie decyzję o dokonaniu zmniejszenia, przesyła beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym informuje go o swojej decyzji.

Jeżeli dotacja ulega zmniejszeniu, Komisja oblicza kwotę zmniejszonej dotacji przez odliczenie kwoty zmniejszenia (obliczonego proporcjonalnie do stopnia, w jakim *działanie* zostało zrealizowane w nieprawidłowy sposób, lub do wagi naruszenia obowiązków) od *maksymalnej kwoty dotacji*.

Ostateczna kwota dotacji jest niższą z następujących kwot:

- a) kwoty otrzymanej w wyniku Etapów 1–3 lub
- b) zmniejszonej kwoty dotacji w wyniku Etapu 4.

ARTYKUŁ II.26 – ODZYSKANIE ŚRODKÓW

II.26.1 Odzyskanie środków

Jeżeli na podstawie warunków umowy pewna kwota podlega odzyskaniu, beneficjent jest zobowiązany zwrócić ją Komisji.

Beneficjent jest odpowiedzialny za zwrócenie wszelkich kwot nienależnie wypłaconych przez Komisję jako wkład na poczet kosztów poniesionych przez podmioty z nim stowarzyszone.

II.26.2 Procedura odzyskania środków

Przed odzyskaniem środków Komisja przesyła beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym:

- a) informuje go o zamiarze odzyskania niezależnie wypłaconych środków,

- b) podaje wysokość należnej kwoty oraz powód odzyskania oraz
- c) wzywa beneficjenta do przedstawienia wszelkich uwag w określonym terminie.

Jeśli nie przedstawiono uwag lub jeśli, mimo przedłożenia uwag przez beneficjenta, Komisja podejmie decyzję o kontynuacji procedury odzyskania, Komisja może potwierdzić odzyskanie przez przesłanie beneficjentowi *formalnego powiadomienia* składającego się z noty debetowej i określającego warunki i termin płatności.

Jeśli w terminie wyszczególnionym w nocie debetowej nie dokonano płatności, Komisja odzyskuje należną kwotę poprzez:

- a) potrącenie jej, bez uprzedniej zgody beneficjenta, z kwot należnych beneficjentowi od Komisji lub agencji wykonawczej (z budżetu Unii lub Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (Euratom)) („potrącenie”);

W wyjątkowych okolicznościach, gdy jest to konieczne z punktu widzenia ochrony interesów finansowych Unii, Komisja może dokonać potrącenia środków przed ustaloną datą płatności.

Do Sądu Unii Europejskiej można wnieść skargę przeciwko takiemu potrąceniu zgodnie z art. 263 TFUE;

- b) wykorzystanie gwarancji finansowej w przypadkach przewidzianych zgodnie z art. I.4.2 („wykorzystanie gwarancji finansowej”);
- c) zastosowanie kroków prawnych przewidzianych w art. II.18.2 lub w Warunkach szczegółowych lub przyjęcie decyzji stanowiącej tytuł egzekucyjny, jak przewidziano w art. II.18.3.

II.26.3 Odsetki za zwłokę

Jeżeli w terminie określonym w nocie debetowej nie dokonano płatności, do kwoty podlegającej odzyskaniu dolicza się odsetki za opóźnienia w płatnościach w wysokości określonej w art. I.4.7, naliczane począwszy od dnia następującego po terminie płatności określonym w nocie debetowej do dnia (włącznie), w którym Komisja otrzymała płatność całej kwoty.

Częściowe płatności pokrywają w pierwszej kolejności opłaty i odsetki za opóźnienie w płatnościach, a dopiero w drugiej kolejności kwotę główną.

II.26.4 Opłaty bankowe

Opłaty bankowe poniesione w toku procedury odzyskiwania środków uiszczą odpowiedni beneficjent, chyba że zastosowanie mają przepisy dyrektywy 2007/64/WE⁴.

⁴ Dyrektywa 2007/64/WE⁴ Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego zmieniająca dyrektywy 97/7/WE, 2002/65/WE, 2005/60/WE i 2006/48/WE i uchylająca dyrektywę 97/5/WE.

ARTYKUŁ II.27 – KONTROLE, AUDYTY I OCENY

II.27.1 Kontrole techniczne i finansowe, audyty oraz oceny okresowe i końcowe

W trakcie realizacji *działania* lub w późniejszym okresie Komisja może przeprowadzić kontrole techniczne i finansowe oraz audyty, aby stwierdzić, czy beneficjent realizuje *działanie* w sposób prawidłowy i przestrzega zobowiązań wynikających z umowy. Może także przeprowadzić kontrolę wymaganą ustawowo dokumentacji beneficjenta do celów okresowego oszacowania płatności ryczałtowej, kosztów jednostkowych lub stawek ryczałtowych.

Informacje i dokumenty przedstawione w ramach kontroli i audytów należy traktować jako poufne.

Dodatkowo Komisja może przeprowadzić okresową lub końcową ocenę skutków *działania* pod względem osiągnięcia celu danego programu unijnego.

Kontrole, audyty i oceny dokonywane przez Komisję mogą być przeprowadzane bezpośrednio przez pracowników Komisji lub przez podmiot zewnętrzny upoważniony do stosownych działań w jej imieniu.

Komisja może inicjować takie kontrole, audyty i oceny w trakcie realizacji umowy oraz przez okres pięciu lat od dnia płatności salda. Okres ten jest ograniczony do trzech lat w przypadku, gdy *maksymalna kwota dotacji* nie przekracza 60 000 EUR.

Procedurę kontroli, audytu lub oceny uznaje się za rozpoczętą z dniem otrzymania stosownego pisma przesłanego przez Komisję, w którym ogłasza się jej rozpoczęcie.

Jeżeli audyt dotyczy podmiotu stowarzyszonego, beneficjent informuje o tym ten podmiot powiązany.

II.27.2 Obowiązek przechowywania dokumentów

Beneficjent przechowuje na odpowiednim nośniku wszystkie oryginały dokumentów, w szczególności dowody rachunkowe i podatkowe, w tym oryginały w formie elektronicznej, jeśli zezwala na to prawo krajowe i na określonych w nim warunkach, przez okres pięciu lat od dnia płatności salda.

Obowiązkowy okres przechowywania dokumentów jest ograniczony do trzech lat w przypadku, gdy *maksymalna kwota dotacji* nie przekracza 60 000 EUR.

Okresy ustalone w akapitach pierwszym i drugim są dłuższe, jeśli dotyczą trwających audytów, odwołań, sporów lub dochodzeń roszczeń dotyczących dotacji, w tym w przypadkach, o których mowa w art. II.27.7. W takich przypadkach beneficjent przechowuje dokumenty do chwili zakończenia takich audytów, odwołań, sporów lub dochodzenia roszczeń.

II.27.3 Obowiązek przedstawienia informacji

Beneficjent przedstawia wszelkie informacje, w tym informacje w formie elektronicznej, o które zwróciła się Komisja lub wszelkie inne podmioty zewnętrzne przez nią upoważnione.

Jeżeli beneficjent nie wypełnia zobowiązania określonego w akapicie pierwszym, Komisja może uznać:

- a) wszelkie koszty niewystarczająco uzasadnione informacjami przedstawionymi przez beneficjenta za niekwalifikowalne;
- b) wszelkie finansowanie niepowiązane z kosztami, wkład jednostkowy, wkład w formie kwoty ryczałtowej lub wkład według stawki zryczałtowanej niewystarczająco uzasadnione informacjami przekazanymi przez beneficjenta za nienależne.

II.27.4 Wizyta na miejscu (*on-the-spot*)

W trakcie wizyty na miejscu beneficjenci muszą zapewnić pracownikom Komisji oraz upoważnionym przez Komisję osobom trzecim dostęp do lokali i pomieszczeń, w których dane działanie jest lub było realizowane, a także do wszelkich niezbędnych informacji, w tym informacji w formie elektronicznej.

Beneficjent zapewni, aby w czasie trwania wizyty kontrolnej na miejscu informacje były łatwo dostępne oraz aby wymagane informacje były przekazywane w odpowiedniej formie.

Jeżeli beneficjent odmówi dostępu do miejsc, lokali i informacji zgodnie z wymogami w akapicie pierwszym i drugim, Komisja może uznać:

- a) wszelkie koszty niewystarczająco uzasadnione informacjami przedstawionymi przez beneficjenta za niekwalifikowalne;
- b) wszelkie finansowanie niepowiązane z kosztami, wkład jednostkowy, wkład w formie kwoty ryczałtowej lub wkład według stawki zryczałtowanej niewystarczająco uzasadnione informacjami przekazanymi przez beneficjenta za nienależne.

II.27.5 Postępowanie kontradiktoryjne dotyczące audytu

Na podstawie ustaleń dokonanych podczas audytu sporządza się raport tymczasowy („projekt sprawozdania z audytu”). Komisja lub jej upoważniony przedstawiciel przesyłają sprawozdanie beneficjentowi, który ma 30 dni kalendarzowych od daty jego otrzymania na przedstawienie uwag. Sprawozdanie końcowe („końcowe sprawozdanie z audytu”) należy przesłać beneficjentowi w ciągu 60 dni kalendarzowych od upływu terminu na przedstawienie uwag.

II.27.6 Skutki ustaleń z audytu

W oparciu o ostateczne ustalenia z audytu Komisja może podjąć wszelkie działania, jakie uzna za stosowne, w tym odzyskać całość lub część dokonanych płatności, jak przewidziano w art. II.26.

Jeśli końcowe ustalenia z audytu zostaną dokonane po płatności salda, kwota, którą należy odzyskać, odpowiada różnicy między zrewidowaną ostateczną kwotą dotacji, ustaloną zgodnie

z art. II.25 a całkowitą kwotą wypłaconą beneficjentowi na mocy umowy w związku z realizacją *działania*.

II.27.7 Korekta systemowych lub powtarzających się błędów, nieprawidłowości, nadużyć finansowych lub naruszeń obowiązków

II.27.7.1 Komisja może przenieść ustalenia z audytu dotyczące innych dotacji na przedmiotową dotację, jeżeli:

- a) stwierdzono, że beneficjent dopuścił się systemowych lub powtarzających się *nieprawidłowości, nadużyć finansowych lub naruszeń obowiązków* w związku z innymi dotacjami UE lub Euratomu, które zostały udzielone temu beneficjentowi na podobnych warunkach, i te *nieprawidłowości, nadużycia finansowe lub naruszenia obowiązków* mają istotny wpływ na przedmiotową dotację; oraz
- b) ostateczne ustalenia z audytu zostaną przesłane beneficjentowi za pośrednictwem *formalnego powiadomienia*, wraz z wykazem dotacji, na które ustalenia mają wpływ w okresie, o którym mowa w art. II.27.1

Przeniesienie wyników audytu może doprowadzić do:

- a) odrzucenia kosztów jako niekwalifikowalne,
- b) zmniejszenia dotacji, jak przewidziano w art. II.25.4,
- c) odzyskania nienależnie wypłaconych środków, jak przewidziano w art. II.26,
- d) zawieszenia płatności, jak przewidziano w art. II.24.1,
- e) zawieszenia realizacji *działania*, jak przewidziano w art. II.16.2,
- f) rozwiązania umowy, jak przewidziano w art. II.17.2.

II.27.7.2 Komisja przesyła beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym informuje go o systemowych lub powtarzających się *nieprawidłowościach, nadużyciach finansowych lub naruszeniach obowiązków* oraz o zamiarze przeniesienia ustaleń z audytu, przekazując mu jednocześnie wykaz dotacji, których to dotyczy.

- a) Jeżeli wyniki dotyczą kwalifikowalności kosztów, obowiązuje następująca procedura:

Etap 1 *Formalne powiadomienie* zawiera:

- (i) wezwanie do przedstawienia uwag do wykazu dotacji, na które ustalenia mają wpływ;
- (ii) wezwanie do przedstawienia skorygowanych sprawozdań finansowych dotyczących wszystkich dotacji, na które ustalenia mają wpływ;
- (iii) w miarę możliwości stopę korekty na potrzeby ekstrapolacji ustaloną przez Komisję na podstawie systemowych lub powtarzających się błędów, *nieprawidłowości, nadużyć finansowych* lub naruszeń obowiązków w celu obliczenia kwot, które zostaną odrzucone, w przypadku gdy beneficjent:
 - uzna, że przedstawienie skorygowanych sprawozdań finansowych nie jest możliwe lub wykonalne lub
 - nie przedstawi skorygowanych sprawozdań finansowych.

Etap 2 Beneficjent ma 60 dni kalendarzowych od otrzymania *formalnego powiadomienia* na przedstawienie uwag i skorygowanych sprawozdań finansowych lub zaproponowanie należycie uzasadnionej propozycji alternatywnej metody korekty. W uzasadnionych przypadkach Komisja może przedłużyć ten okres.

Etap 3 Jeżeli beneficjent przedłoży skorygowane sprawozdania finansowe, które uwzględniają ustalenia z audytu, Komisja określi kwotę podlegającą korekcie na podstawie tych skorygowanych sprawozdań.

Jeżeli beneficjent zaproponuje alternatywną metodę korekty i Komisja ją zaakceptuje, Komisja przesyła beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym:

- (i) informuje go że akceptuje alternatywną metodę,
- (ii) podaje kwotę skorygowanych kosztów kwalifikowalnych określonych przy zastosowaniu tej metody.

W innym przypadku Komisja przesyła beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym:

- (i) informuje go że nie akceptuje uwag ani zaproponowanej metody alternatywnej,
- (ii) podaje kwotę skorygowanych kosztów kwalifikowalnych określonych przy zastosowaniu metody ekstrapolacji, o której Komisja uprzednio powiadomiła beneficjenta.

Jeżeli systemowe lub powtarzające się *nieprawidłowości, nadużycia finansowe* lub *naruszenia obowiązków* zostaną stwierdzone po wypłacie salda, kwota, którą należy odzyskać, stanowi różnicę między:

- (i) skorygowaną kwotą dotacji, określoną zgodnie z art. II.25 na podstawie skorygowanych kosztów kwalifikowalnych zadeklarowanych przez beneficjenta i zatwierdzonych przez Komisję lub na podstawie skorygowanych kosztów kwalifikowalnych po ekstrapolacji, a
- (ii) całkowitą kwotą wypłaconą beneficjentowi na mocy umowy z tytułu realizacji *działania*;

- b) Jeżeli ustalenia dotyczą nieprawidłowej realizacji lub naruszenia innego obowiązku, procedura wygląda następująco:

Etap 1 *Formalne powiadomienie* zawiera:

- (i) wezwanie beneficjenta do przedstawienia uwag do wykazu dotacji, na które ustalenia mają wpływ; oraz
- (ii) ryczałtową stopę korekty, którą Komisja zamierza zastosować w odniesieniu do *maksymalnej kwoty dotacji* lub jej części, zgodnie z zasadą proporcjonalności.

Etap 2 Beneficjent ma 60 dni kalendarzowych od otrzymania *formalnego powiadomienia* na przedstawienie uwag lub zaproponowanie należycie uzasadnionej propozycji alternatywnej stawki zryczałtowanej.

Etap 3 Jeżeli Komisja zaakceptuje alternatywną stawkę zryczałtowaną zaproponowaną przez beneficjenta, przesyła mu *formalne powiadomienie*, w którym:

- (i) informuje go że akceptuje alternatywną stawkę zryczałtowaną,
- (ii) podaje kwotę dotacji skorygowaną przez zastosowanie tej stawki zryczałtowanej.

W innym przypadku Komisja przesyła beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym:

- (i) informuje go że nie akceptuje uwag ani zaproponowanej alternatywnej stawki zryczałtowanej,
- (ii) podaje kwotę dotacji skorygowaną przez zastosowanie stawki zryczałtowanej, o której Komisja uprzednio powiadomiła beneficjenta.

Jeżeli systemowe lub powtarzające się *nieprawidłowości, nadużycia finansowe* lub *naruszenia obowiązków* zostaną stwierdzone po wypłacie salda, kwota, którą należy odzyskać, stanowi różnicę między:

- (i) skorygowaną ostateczną kwotą dotacji po korekcie finansowej według stawki ryczałtowej; a
- (ii) całkowitą kwotą wypłaconą beneficjentowi na mocy umowy z tytułu realizacji *działania*.

II.27.8 Prawa OLAF-u

Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) ma takie same prawa jak Komisja w zakresie kontroli i dochodzeń, w szczególności prawo dostępu.

Na mocy rozporządzenia Rady (Euratom, WE) nr 2185/96⁵ i rozporządzenia (UE, Euratom) nr 883/2013⁶ OLAF może również przeprowadzać kontrole na miejscu i inspekcje zgodnie z procedurami ustanowionymi w prawie Unii w celu ochrony interesów finansowych Unii przed *nadużyciami finansowymi* i innymi *nieprawidłowościami*.

W stosownych przypadkach ustalenia OLAF-u mogą doprowadzić do tego, że Komisja odzyska środki od beneficjenta.

Ponadto wyniki dochodzenia przeprowadzonego przez OLAF mogą prowadzić do wszczęcia postępowania karnego na podstawie przepisów prawa krajowego.

II.27.9 Prawa Europejskiego Trybunału Obrachunkowego i Prokuratury Europejskiej

⁵ Rozporządzenie Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami.

⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013 z dnia 11 września 2013 r. dotyczące dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF).

Na użytek kontroli, audytów i dochodzeń Europejski Trybunał Obrachunkowy i Prokuratura Europejska ustanowiona rozporządzeniem Rady (UE) 2017/1939 mają takie same prawa jak Komisja, w szczególności prawo dostępu.